

תורת הגאולה של הגר"א וספר קול התור

הקדמה

ספר 'קול התור' הוא חיבור המיוחס לר' הלל משקלוב, ולטענת המו"ל הוא "פרקי גאולה של הגאון המקובל ר' הלל שקלובר, שארו ותלמידו של רבינו הגר"א ז"ל, בו חזון נפלא של הגר"א המפיץ אור על מאורעות תקופתנו".

הספר יצא לראשונה לאור בשנת תש"ז ע"י בני משפחת ריבלין (שהם צאצאי ר' הלל) ולא היה מפורסם במיוחד, עד מלחמת ששת-הימים אז יצא שוב לאור בשנת תשכ"ט ע"י הרמ"מ כשר ז"ל (יחד עם ספרו 'התקופה הגדולה') וע"י הוועד להפצת קול התור. הספר זכה אז לפרסום גדול, בעת אשר היתה התרגשות גדולה אצל המון העם מכיבוש ירושלים העתיקה וחבלי ארצנו, וחשבו המון העם שהנה התחילה הגאולה וימות המשיח, והיה נדמה שמלחמת ששת-הימים מתחילה להגשים את רעיונות הספר. ושוב נדפס בשנת תשנ"ד בצירוף הערות ומראי מקום ע"י מפיצי קול התור.

הספר התחבב מאוד על רבני הציונות, ונחשב כאחד מספרי היסוד בהשקפת הציונות-הדתית ובמיוחד אצל רבני ישיבת "מרכז הרב" ודומיהם תלמידי הרצ"ה קוק, אשר ראו בספר הוכחה לדרכם, וכאילו הם ממשיכי הגר"א ע"י פעילותם ביישוב הארץ קיבוץ גלויות וגאולה בדרך הטבע, ו"תנועת התחייה" של עם ישראל בדורות האחרונים התחילה לא עם הקמתה של הציונות החילונית, אלא תחילתה בבית מדרשו של הגר"א ותלמידיו אשר החלו ברעיונות של שיבה לארץ וגאולה בדרך הטבע לקירוב הגאולה כביכול.

המוציאים לאור טענו שהספר נכתב ע"י ר' הלל משקלוב תלמיד הגר"א, ושם מביא מדברי רבו בענין חיוב העליה לא"י וקיבוץ גלויות וענייני הגאולה ומשיח בן יוסף. ואם חשבנו עד כה שמשיח בן יוסף יהיה צדיק נשגב, הנה מחבר הספר מודיע לנו שטעות היתה בידינו וכל איש ישראל וגם עם הארץ גמור אם הוא רק מיישב את הארץ ומקבץ גלויות ובונה בתים וכבישים הרי גם הוא משיח בן יוסף. ומתעלם מפסוקים מפורשים שאמרה התורה ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה, ומה שאמרו חז"ל בנין נערים סתירה.

על פי ספר קול התור, הגר"א ראה את עצמו כמשיח בן יוסף (כך נגלה לו בחזיון) שתפקידו לדאוג לקיבוץ גלויות בניין הארץ ואתחלתא דגאולה וכך האמינו גם תלמידיו, ולשם כך יצר תורת "גאולה בדרך הטבע" ומשום כך שלח את תלמידיו לעלות ולבנות את א"י ולהפיץ את תורתו בעניין אתחלתא דגאולה וקיבוץ גלויות. בספר מדובר גם על הקמת "אנשי אמנה" שהם הפעילים בבנין הארץ, הם אנשי טוהר ויושר אנשים צדיקים בקיאים ברזי תורה אשר עליהם יכון בנין ישראל בא"י והם יביאו את הגאולה השלמה.

לטענת הספר ישנם כמה סוגים של משיח בן יוסף, ובאמת הוא נמצא בכל בית בישראל וכל מי שפועל לבנין הארץ וקיבוץ גלויות הוא מניצוץ נשמתו של מב"י (מזכיר את מה שאמרו ראשי הציונות החילונית שהמשיח הוא כלל עם ישראל, וכל כוונתם היתה למשוך אחריהם יהודים תמימים אשר עדיין מצפים למשיח על חמור...).

ר' הלל משקלוב, שהיה כביכול מגדולי תלמידי הגר"א, עלה יחד עם אחרים מתלמידי הגר"א לקיים את צוואת רבם לקרב קץ הגאולה ע"י עלייה לא"י באתערותא דלתתא ליישב את א"י, והוא כביכול חיבר את ספר 'קול התור' בו תמצית עיקרי האתחלתא דגאולה ורמזים נסתרים בענין מב"י כפי שקיבל מרבו הגר"א. בספר 'התקופה הגדולה' כתב כי הגר"א בספר 'קול התור' חזה מראש את כל האירועים אשר יתרחשו כגון הקמת המדינה ושחרור ירושלים ושיבת עמ"י לארצו והנצחון על האויבים (הוא אשר כתב את הספר 'מלחמת יום הכיפורים' בו הוכיח שמלחמת יום-כיפור היתה מלחמת גוג ומגוג ואנו בימות-המשיח...).

יחד עם 'קול התור' הדפיסו המו"ל גם שאר ספרים כדי להוות רקע לספר קול התור, כגון מוסד היסוד, חזון ציון, מדרש שלמה, המגיד דורש ציון, בהם מתוארים תולדות עליית תלמידי הגר"א לא"י, קורות משפחת ריבלין ותחילת הישוב היהודי בירושלים.

היו אמנם כמה רבנים אשר נטו להאמין שהספר אמיתי ונכתב ע"י ר' הלל, אבל גדולי התורה פקפקו באמינות הדברים, דאין שום מקור שר' הלל היה תלמיד הגר"א (והוא לא מוזכר כלל בין תלמידי הגאון המובהקים המוזכרים בהקדמת בני הגר"א לשו"ע), ואם כן מדוע מסר את כל "הסודות" הללו דווקא לו ולא לשאר גדולי תלמידיו, וכיצד יתכן שכתב היד נשמר רק אצל קבוצת אנשים קטנה ולא נתפרסם בין כל צאצאיו ותלמידיו, והיכן היה במשך מאה

שנים עד אשר "התגלה" פתאום. כיצד ייתכן שכתב יד חשוב כל-כך יעלם לתקופה ארוכה כל-כך, הן ידועה חיבת תלמידי הגר"א לכל כתביו ורעיונותיו.

מלבד זאת, לכל הדברים האמורים בספר 'קול התור' אין שום רמז בכל ספרי הגר"א ותלמידיו ובני משפחתו, ולא זו בלבד שלא הזכירו כלל את הרעיונות הללו אלא כתבו להיפך, שצריכים לסבול עול הגלות והגאולה תבוא אך ורק ע"י לימוד תורה ואמונה וציפיה לביאת המשיח. לקמן יובאו דבריהם של הגר"מ שטרנבוך שליט"א ולהבחיל"ח דברי הגר"א וינטרויב זצ"ל.

בפרק זה יבואר כי מחבר 'קול התור' אינו ר' הלל משקלוב. מחבר הספר חי בתקופה מאוחרת יותר, בתקופה של החלוצים שלפני הקמת המדינה, והיה ציוני נלהב אשר הושפע מהאווירה הציונית החלוצית אשר שלטה בארץ, וניסה לתלות את כל הרעיונות שבדה באילן הגדול הוא רבנו הגר"א זצוק"ל.

כנראה סמך בזה על הגמ' (פסחים ק"ב) אם ביקשת ליחנק היתלה באילן גדול, ופרש"י אם בקשת לומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך, אמור בשם אדם גדול. וכן הובא במג"א (או"ח סי' קנ"ו) אם שמע דין ונראה לו שהלכה כך מותר לאמרו בשם אדם גדול כי היכי דליקבלי מיניה, אבל הקשה על זה מהא דאיתא במסכת כלה האומר דבר בשם חכם שלא גמרו ממנו גורם לשכינה שתסתלק וכ"ה בברכות דף כ"ז ע"ש בתר"י וצ"ע.

המחבר אשר היה בעל דמיון פורה וחובב גימטריאות, אסף כמה עניינים מדברי הגר"א בביאורו לזוה"ק ומזה הרכיב מסכת שלמה של מגדלים פורחים, וכפי שהושפע מהאווירה הציונית החלוצית ששלטה באותה העת בארץ.

הספר מערבב רמזים וגימטריאות רבים, פסוקים וראשי תיבות בעיקר על בנין ירושלים משיח בן יוסף והגאולה ועל הגר"א ותלמידיו. בתוך דבריו הוא משלב דברים ידועים בשם הגר"א, כגון מה שאמר הגר"א שהוא רמוז בתורה במילים "אבן שלמה", וכל זה כדי להוכיח כביכול את אמינות הדברים. (הספר אשר תכליתו לתקן את חטא המרגלים אבל עושה כמעשה המרגלים, שהרי כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחלתו אין מתקיים בסופו) (רש"י במדבר יג, כז), וכן המציא קנ"ו בחינות של מב"י ושאר ירקות. אך כל מי שקרא קצת בספרי הגאון יודע שאין דמיון כלל בין דברי הגאון לבין בדותות הספר הזה.

ע"פ ספר זה - עליית תלמידי הגר"א היתה תחלת תנועת התחייה הלאומית של עם ישראל, וכעת הצבור הציוני-דתי הם ממשיכי דרכו של הגר"א, ואין צריך יותר ללמוד תורה כל היום כדי להחשב ממשיד דרכו, אלא כל דתי-לאומי הוא ממשיך דרכו גם אם הוא עם-הארץ גמור ומכלה זמנו ברדיפה אחר הבלי העוה"ז בסיסמאות של 'לקדש את החול', ובלבד שיעסוק בישוב הארץ וקיבוץ גלויות ותהיה השקפתו חיובית על תחית ישראל בארץ ישראל על פי תורת ישראל.

בפרק זה יבואר בס"ד גם עניינו של משיח בן יוסף, שהוא הנקמה בגוים והמלחמה בעשו ועמלק, ולא כמו שהמציא בספר 'קול התור' שתפקידו הוא קיבוץ גלויות ובנין הארץ, ותלה בוקי סריקי ברבנו הגר"א וגדולי תלמידיו כאילו עסקו בדחיקת הקץ.

כמו כן יובאו ראיות רבות מדברי הגר"א ותלמידיו הסותרים את ספר 'קול התור' מכל וכל ומוכיחים בעליל שהספר הוא זיוף גמור ולא נכתב ע"י ר' הלל משקלוב, ור' הלל עצמו לא היה תלמיד מובהק להגר"א וספק גדול אם היה תלמידו (רק ראה את הגר"א מספר פעמים), אך פשוט שלא קיבל ממנו "סודות הגאולה" והכל בדותא ודמיון חולף.

א) תמצית ענייני הספר קול התור

על פי ספר 'קול התור', ר' הלל זכה לעמוד ימים רבים לפני רבו הגר"א זצ"ל, וקיבל ממנו סודות נעלמים בדבר קירוב הגאולה ע"י ישוב א"י קיבוץ גלויות ובנין הארץ.

הגר"א עצמו היה משיח בן יוסף, הוא המשיח הראשון שתפקידו הוא לקבץ גלויות ישראל, תקופה זו נקראת בשם "שחר" הקודם לאור היום שהוא הגאולה השלימה ע"י משיח בן דוד. בתחילה תהיה פקידה כמו שהיתה בבית-שני, כלומר לפני הגאולה השלמה שע"י משיח בן דוד תהיה עליה לארץ כמו בימי עזרא ונחמיה שעלו ברשות כורש מלך פרס.

ענין מב"י הוא כל האתחלתא דגאולה דהיינו קירוב הגאולה ע"י מעשי ישראל באתערותא דלתתא בדרך טבעית, ע"י ישוב א"י וקיבוץ גלויות ברשיון מלכי אומות העולם, תיקון חטא המרגלים ע"י בנין ירושלים וע"י הפעולות לקיבוץ גלויות, ואח"כ תושלם הגאולה ע"י משיח בן דוד. ההנהגה האלוקית של החזרת השכינה לציון וישראל לארצם פועלת בדרך נסתרת ונעלמת בדרך של קמעא קמעא, אשר תעורר לעומתה הנהגה אלוקית ניסית המסייעת להצלחת כל פעולה אשר מגמתה החזרת השכינה לציון, תקופה זו החלה בשנת ת"ק לאלף השישי היא תחילת השעה הראשונה של בוקר יום השישי, אז התחיל רבנו הגר"א לגלות רמזי תורה בהיותו בן 20, ומהשעה השנייה (היינו שנת תקמ"ב) נכנסה בחינתם של כל בית ישראל הן הכלל והן כל איש ואיש לבחינת משיח בן יוסף.

היסודות בשיטת עקבתא דמשיחא ע"פ הגר"א: עוד יוסף חי, שמשיח בן יוסף חי ותבטל הגזרה שיהרג, וזה ע"י אריכות הגלות ויסורי המשיח, וע"י המעשים הנעשים לקבוץ גלויות שזה הוא תפקידו, כי בו תלויה כל האתחלתא דגאולה, ובזכות עבודת קבוץ גלויות ובזכות יסורי א"י לא ימות. והעוסקין בקיבוץ גלויות מקילין את יסוריו של מבי"י.

ג' סוגים של מבי"י, אחד העליון, השני הוא אחד בכל דור בחינת ציס"ע, השלישי הוא השרוי בכל בית ישראל, כל הזוכה לפי מעשיו לעשות פעולות של מבי"י הרי הוא ניצוץ משורש נשמתו דמבי"י, לפי דרגת המעשים (לפי זה אנשי הסוכנות הם ניצוצות גבוהים של מבי"י...). גם האבות ורבים מנביאי ה' ומלכי ישראל ורבים מגדולי ישראל ואנשי מעשה בכל הדורות היו בחינת דמבי"י, (כל מי שעשה איזו פעולה להתיישבות בא"י). יעודו הכללי של מבי"י הוא בגי' דברים: גלוי רזי התורה, קבוץ גלויות וביעור רוח הטומאה מן הארץ.

קיבוץ גלויות הוא בשלושה תפקידים: בנין ירושלים, קיבוץ גלויות וקיום המצוות התלויות בארץ, בנין א"י מטרטו לגרש את הס"מ משערי ירושלים. ככל שמתקדמים תהליכי הגאולה וקיבוץ גלויות בדרך האתחלתא מתעוררים כנגדם הפרעות וקטרוגים מצד האומות מבחוץ והערב רב מבפנים. הגאולה תלויה בלימוד הקבלה. כתב שכאשר יהיו בארץ ששים ריבוא תשתלם מיד הגאולה השלמה בענני שמיא בדרך ניסית.

תלמידי הגר"א הבטיחוהו לעלות לציון ולהתחיל בעבודת קיבוץ גלויות. מתחילת בואנו תלמידי רבנו הגר"א לאר"י בשנת תקס"ט, התחילה האתחלתא המעשית הראשונה של "אילת השחר" שבחז"ל, והאתחלתא של עת לחננה בתפקידו של משיח הראשון, משיחא דאתחלתא.

מבי"י על ידו תהיה יציאה מהגלות וקיבוץ גלויות ועל ידו ישובו לציון. תפקידו הוא לבער רוח הטומאה מן הארץ ע"י ישוב הארץ קיבוץ גלויות בנין ירושלים ונטיעת השממה. כל דבר שהוא הכשרה לגאולה נתון בתפקידו של מבי"י ונקרא קץ המגולה. כל מעשיו של מבי"י הם באתערותא דלתתא, הגר"א מצא רמזים על שליחותו משמים באתחלתא דגאולה וקיבוץ גלויות ויעודו כמבי"י בפסוקים וגימטריות כמו עפרה יחוננו וכדו'.

העבודה בקבוץ גלויות היא מלחמה בעמלק להכריע את הס"מ בשערי ירושלים, וכל מי שאינו עוסק בפועל במלחמה נגד הערב רב נעשה ממילא שותף לקליפת הערב רב ויהי' מי שיהי', מוטב לו שלא נברא.

כל העוסקים בקבוץ גלויות והנהגת צרכי הציבור באה"ק ועל אחת כמה וכמה העוסקים בישוב הארץ, הם שורש משיחא דאתחלתא משיח בן יוסף ועליהם לדעת את כל קניי' הבחינות והתכונות שלו, אשר על ידו קיבוץ גלויות בכל מעשי האתחלתא הבאה באתערותא דלתתא.

הגר"א כתב הרבה על דרכי האתחלתא דגאולה וציוה הרבה את תלמידיו להתחיל באתערותא דלתתא. ולרבים מתלמידיו, אלה שראה בהם סימנים מובהקים שהם ראויים ורצונם חזק לעלות לקודש, גילה להם עיקרי הרמזים הנוגעים לדרכי האתחלתא אשר לו, וגילה להם גם את סוד טצ"ץ עקבות משיחא ואת סוד "קול התור" עד הקץ האחרון ועל כל אחד לעשות ולקיים לפי סוד הרמזים.

ומכיון שהיה בחינת משיח בן יוסף נסע הגר"א לארה"ק אך בדרך הנסיעה עלה בדרגה דתפארת, בחינת מרע"ה, ולכן ראה שאין לו רשות להכנס לאר"י ורק למסור הדבר לתלמידיו מבחינת יהושע, להתחיל בקבוץ גלויות וזוהי מלחמה לה' בעמלק מדר דר.

זמן קצר אחר שחזר מנסיעתו לאר"י בשנת תקמ"ב, הרבה להתפלל בצום ובכי לקבל עצה משמים כיצד לקיים את השליחות הגדולה שהוטלה עליו מן השמים לעורר ולהתחיל בקיבוץ גלויות בפועל. אז נענה משמים וזכה לחזון גדול ונשגב ולגילוי יעקב אבינו ע"ה ואז נמסרה לו עוד שליחות נשגבה.

כל תלמידיו של הגר"א, שהבטיחוהו נאמנה לנסוע לארה"ק ולהתמסר לעבודת ישוב הקדש גילה להם רבנו מסודות דרכי האתחלתא דגאולה ברמיזין קדישין הצפונים בדברי הנבואה וחז"ל. אך את הסוד הגדול של קץ האחרון, קץ הימין שע"ז מדבר רבנו באריכות ב"ספרא דצניעותא" ומשביע בה' אלקי ישראל שלא לגלות זאת, - גילה בזעיר אנפין לאחדים מתלמידיו שהבטיחוהו נאמנה לנסוע לארה"ק ולעסוק בקיבוץ גלויות ואת סוד קץ הימין פתח קץ הפלאות לאחד מבני צור מחצבתו...

"יומי גדול לנו בכל הדורות האחרונים כרבינו הגר"א קדוש ישראל אשר בדברים חוצבים להבות אש האיץ בתלמידיו לעלות לאר"י ולעסוק בקיבוץ גלויות והרבה לזרז את תלמידיו להחיש את קץ המגולה לקרב קץ הגאולה ע"י ישוב אר"י, כמעט בכל יום דבר אלינו רבינו ברתת והתרגשות כי "בציון ובירושלים תהיה פליטה", ולא לאחר את המועד. ובדברי ברכתו הקדושה של רבינו לתלמידיו, אלה שהבטיחו לו נאמנה לנסוע לארה"ק, אמר לנו בהתרגשות רבה, אשריכם שתזכו לקיים מצות ישוב ארץ ישראל השקולה כנגד כל המצות שבתורה וכו'.

א"א שליט"א (ר' בנימין) שאל פעם אחת את רבנו אם יהי' אפשרות במציאות הטבעית להעביר את כל ישראל לארה"ק בפעם אחת, כיצד לעשות, הרי עפ"י חז"ל בדלא זכו, תהיה הגאולה קמעא קמעא כאילת השחר והשאלה

היא כיצד לעשות. ע"ז ענה לו: אם יהיה אפשר צריכים להעביר ששים רבוא תחלה, כי מספר זה בכחו להכריע את הס"מ השולט בשערי ירושלם וממילא תושלם כל הגאולה".

כל פעולה ופעולה גדולה וקטנה בעבודת ישוב אר"י וקבוץ גלויות, בנין ירושלים וביעור רוח הטומאה מן הארץ על ידי נטיעת אדמתה וקיום מצוותיה, וכל פעולה לחיזוק ישוב ישראל באר"י תקרב את הגאולה. עיקרי העבודה ודרכי האתחלתא דגאולה המעשית באתערותא דלתתא:

קיבוץ גלויות, בניין ירושלים, ביעור רוח הטומאה מן הארץ ע"י נטיעת אדמת הקדש וקיום מצוות התלויות בה, סוד קץ המגולה, גאולת האמת וקידוש ה' ע"י הקמת אנשי אמנה, קדוש השם, תורה מציון וגלוי רזי התורה, מלחמה בעמלק, רפואת ציון ותקון עולם במלכות שד"י.

הגר"א תיקן ללמוד את שבע החכמות של מחקרי הטבע לשם השגת חכמת התורה ולשם קידוש ה' וקירוב הגאולה. יסוד הלימוד בשבע החכמות הוא לקראת שנת ת"ר באלף הששי וכדברי הזוה"ק (פ' וירא קי"ז) אשר אז יתפתחון תרעי דחכמתא.

רבנו הגר"א דיבר הרבה עם תלמידיו על דברי הזוהר האלה שאתחלתא דגאולה קשורה עם קבוץ גלויות ועם התפתחות מבויעי החכמה באתערותא דלתתא ע"י ישראל בירושלים. ואמר לנו שדברים מביאים לידי קידוש השם בעקבות משיחא: בנין ירושלים, קבוץ גלויות, פריחת ארץ ישראל, תקון המדות, גלוי רמזי התורה ולימוד שבע החכמות שהם: חשבון ותכונה, יצירה והרכבה, רפואה וצמיחה, ההגיון והדקדוק, הנגינה, התיקון והשילוב, חכמת הביגור וחכמת הנפש.

ואמר שעל כל אחד מחכמי התורה ומכש"כ יודעי ח"ן חובה רבה ללמוד לפחות אחת משבע החכמות המנויות לעיל וללמדה גם לאחרים ת"ח ויראי ה'. לימוד חכמות הטבע לשם השגת חכמת התורה יועיל וישמש הרבה להרמת קרן התורה ולחזק אהבת התורה ויראת שמים בכל בית ישראל ולקידוש ה' ומעלת ישראל בעיני כל יושבי תבל ושוכני ארץ.

בצדקה תכונני, על כל איש ישראל, וכן אחינו ב"י היושבים עדיין בגולה צריכים לתרום לירושלים לקחת חלק בבנין והרחבת נחלת ה' ובנין ירושלים, כי כל השפע של ישועה ברכה וגאולה של ישראל בכל מקומות פזורהם הוא אך ורק מירושלים ובניינה.

עד כאן תמצית ענייני הספר קול התור.

גם בשאר הספרים אשר הדפיסו מפיצי קול התור על קורות משפחת ריבלין ועליית תלמידי הגר"א (חזון ציון, מוסד היסוד, מדרש שלמה, והמגיד דורש ציון) טוענים הם שר' הלל היה תלמיד מובהק להגר"א ובן ביתו ושימש לפניו שבע עשרה שנה.

בסוף חזון ציון נוסף קובץ מוסדי ארץ, מאמרים מאת ותיקי ירושלים וצאצאי תלמידי הגר"א, מהם ד"ר אחד המבאר שתנועת חזון ציון הגורם הראשון בבנין מדינת ישראל (כבוד גדול...), וכן הובאו דברי רב ציוני אחד משיבת מרכז-הרב.

עוד כתבו שר' בנימין ריבלין (אביו של ר' הלל) חלם על ירושלים והגר"א הסביר לו שבחלום זה נתבשר על שליחות שמים עליונה שנמסרה לידו וליד ר' הלל בנו, עליהם לעלות ולהתיישב בא"י ולפתוח בפעילות נרחבת לעורר לבות ישראל לשיבת ציון. ר' בנימין עורר בשקלוב תנועה נלהבת לשיבת ציון, תנועה שהגר"א קרא לה חזון ציון. ר' בנימין עצמו יצא משקלוב לעלות לא"י אך לא הגיע למחוז חפצו כי נפטר בדרך.

בשנת תקמ"ג כאשר ראה הגר"א שאין דעת קונו מסכמת שיכנס לא"י החליט למסור שליחות שמים וכו' לתלמידו ר' הלל, ומסר לו כל סתרי האתחלתא דגאולה וזו היא שקיבץ ר' הלל בספר גדול אשר תמציתו מאותו ספר הוא ספר 'קול התור'.

ר' הלל ריבלין יצר את תנועת 'חזון ציון' בשקלוב ועלה בראש השיירה הראשונה לא"י בשנת תקס"ט. בחשון תקע"ב עברו שבעה מתלמידי הגר"א ובראשם ר' הלל להתיישב בירושלים. בניו ובני בניו עמדו בראש המנהיגות הכללית במשך יותר ממאה שנה מתוך אמונה שהם שלוחי עליון באתחלתא דגאולה, הם יצרו את קרנות הישוב והיו המייסדים העיקריים של מוסדות עדת הפרושים והמייסדים של כל השכונות הראשונות בירושלים.

ר' משה בנו של ר' הלל, התפרסם כדרשן והובא לפני הגר"א אשר שיבחו ואמר לו שעליו להיות דורש לציון, עד שנודע בשם ר' משה דורש ציון.

נכדו של ר' משה היה ר' יוסף המכונה רבי יושע ריבלין. הוא הראשון אשר פתח בבנין שכונות מחוץ לחומות ירושלים, והקים י"ג שכונות. הבית הראשון היה בשכונת נחלת שבעה. ועוד השאיר פזמונים ומאמרים רבים, כל הפזמונים מיוסדים על תורת הקץ המגולה הכלולה בספר קול התור. בנו של ר' יוסף ז"ל הוא המו"ל הראשון של ספר קול התור.

על פי טענת הספרים הנ"ל הספר 'קול התור' היה ידוע לכל בירושלים, ורבים מן המקובלים הגדולים היו לומדים בו בשיעורים קבועים ושימשו כשו"ע ואורים ותומים לראשי הישוב של ירושלים בכל דרכי העבודה של הישוב בכל הבחינות, בשעת צרה אפילו אנשים פשוטים מן השוק היו שואלים גדולי תורה "מה נרמז בקול התור על כל זה" וכל תשובה על פי קול התור הייתה מעודדת ומחזקת אותם...

ב) יוסף הצדיק יסוד עולם

אילו היתה הציונות-הדתית הולכת ע"פ דברי 'קול התור' הדברים היו נראים אחרת והמצב היה נראה טוב יותר, כי שם מדובר רק על ישוב הארץ וקיום המצוות התלויות בארץ לקירוב הגאולה. אבל הציונות-הדתית כדרכה היא סמל של "התחדשות והתרענונות" והתקדמו שלב הלאה עד אשר הגיעו למסקנה כי משיח בן יוסף הכללי הוא הציונות החילונית, הדואגת לצד החומרי הצבאי והלאומי של עם ישראל. לשיטתם, משיח בן יוסף הוא לא אדם אלא "תקופה", והתנועה הציונית היא תקופת משיח בן יוסף, שכן הגאולה הלאומית מדינית קודמת לתשובה הרוחנית (וכמו בחזון העצמות היבשות שבנבואת יחזקאל ל"ז שם בניין הגוף קודם לביאת הרוח והתחיה, כך הגוף הלאומי הוא המדינה החילונית וקיבוץ גלויות מתגבש לפני הגעת הרוחניות). מב"י מתייחס לכל אחד מישראל הפועל בדרכו של אפרים בגבורה בצבא ישראל, בגאווה לאומית ובהרחבת יישוב א"י אפילו אם אינו דתי. המוות של מב"י הוא סימלי (וכמו אחר מלחמת ששת הימים וכדו'). (כלומר כל המחללי שבת ופורקי עול שהביאה הציונות לארץ הם ממשיכי דרכו של הגר"א ותלמידיו בקירוב הגאולה, משום שהם בנו בתים וייבשו ביצות ועבדו בשדות בשביעית וניצחו כמה ערבים יחפים...). תקופת משיח בן יוסף המשיח "הגשמי" היא התקופה של חזרת הכבוד והגבורה הלאומית אשר מגיעה עוד לפני משיח בן דוד, הוא המשיח "הרוחני" (ויש בזה הרבה ניסוחים וכל רב ציוני מוסיף על זה כיד הדמיון הטובה).

רעיונות אלו מצויים כבר בדברי מבשרי "המזרחי", כגון בספר גורל לה' שכתב כי הגואל הראשון נקרא משיח בן יוסף מפני שהוא דומה ליוסף, כמו יוסף שלחו אלקים למחיה לפני אחיו, כן מב"י ישלחו אלקים למחיה ולהשגיה על פרנסת עולי גולה וכו'. וכתב שצריך לעורר לב ישראל ולעשות אסיפה של גדולי ישראל יושבי אירופא אשר יבחרו וימנו משהו שיהיה משיח בן יוסף...

וכן הרב קוק רצה להשוות את הציונות לדמותו של יוסף, במאמרו "המספד בירושלים" (הספד על אחד מראשי רשעי הציונות) המתייחס לציונות החילונית של דורו. בתוך דבריו הוא כותב "בתור עקבא דמב"י, נתגלה חזיון הציונות בדורנו..." ומשתמש בביטוי ניצוץ מאורו של משיח בהקשר של הציונות החילונית (עי' מאמרי הראייה עמ' 94, 309, 360, אוצרות הראייה עמ' 889, אילת השחר "שיבת ציון הגי' סעיפים ד-ה). גם תלמידו הר"מ חר"ל פ' מתייחס בהרחבה שמב"י הוא בבחינת לא זכו ישראל במעשיהם הדתיים אלא הלאומיים (מעייני הישועה עמ' מז-מח). הדברים הגיעו לידי כך שתלמידי תלמידיהם כבר אומרים שיוסף היה המתבולל הראשון! (עפ"ל רח"ל). כפי הנראה שאבו רעיונות אלו מתורת הגר"א של קול התור, אולם כל בר דעת יבחין במגמתיות הברורה, שהרי הם מעוותים לחלוטין את דמותו של יוסף הצדיק יסוד עולם, ומתעלמים מדברים שאינם מתאימים לשיטתם. הן כל ילד יודע את צדקותו הנוראה של יוסף הצדיק שהתגבר על הנסיון העצום במצרים בשיא הטומאה ומקדש שם שמים, ואילו הם מנסים לשוות לו מראה חומרי גשמי כדי להתאים אותו לדרכי הציונות החילונית.

ונביא כעת מאמרי חז"ל כדי להראות גודל צדקותו של יוסף הצדיק, הוא הסמל של הקדושה בישראל בשמירת ברית קודש, אשר רבני הציונות מנסים לעוות את דמותו כדי להתאימה לדברים שבדו: שרתה רוח הקודש על יוסף מנעוריו עד יום מותו (פדר"א לט) יוסף הצדיק הוא עמוד העולם (זוה"ק בראשית מה א') נולד מהול (ב"ר פד ב') לא שלט רוח טומאה על גופו לעולם (ח"ב קמא ב') כל מה שלמד יעקב משם ועבר מסר לו (רש"י לו ג') הוא שטנו של עשו (רש"י לכה) וצדיק גמור היה (כתובות קיא) וידוע במדרשים גודל צדקותו וקדושתו ואיך שעמד בנסיונות עצומים, ובספרי קבלה מבואר שיוסף הצדיק הוא מרכבה ליסוד העליון. יוסף קידש שם שמים בסתר והוסיפו לו אות אחת משמו של הקב"ה (סוטה לו ב'). ובזוה"ק (נח נט ב') כל מאן דנטיר האי ברית דעלמא אתקיים עליה, אקרי צדיק, מנא לן מיוסף בגין דנטר ליה לברית עלמא זכה דאקרי צדיק. ובזוה"ק (פ' מקץ) יוסף הצדיק נחת למצרים בקדמיתא איהו משיך לה לשכינתא לבתר עמיה דהא שכינתא לא אזלא אלא בתרא דצדיק ובגין כך אתמשך יוסף למצרים בקדמיתא ונטיל כל עותרא דעלמא כדקא יאות ולבתר נחתת שכינתא למצרים וכלהו שבטין בהדה, ובגיני כך יוסף דנטר ליה לברית זכה לאתעטרא באתריה וזכה למלכותא דלעילא ולמלכותא דלתתא ועל דא כל מאן דנטר ברית קדישא כאילו קיים אורייתא קדישא כולה דהא ברית שקיל ככל אורייתא.

האלשיך הק' (ויגש מה, ד וכן בשמות) כתב בשם הזוה"ק דיוסף שולח למצרים להיות מרכבה לשכינה היורדת עם יעקב וזרעו בגלות מצרים, וכדי שלא ימשכו אחר טומאת מצרים ותבא פרנסתם והלחם שיאכלו אשר נתן ה' באמצעות יוסף ולא באמצעות שר מצרים, ולהכניע כח טומאת שר מצרים ולהחליש כוחו פן תחזק ותגבר ידו על ישראל. ועל כן השליט הוא יתברך את יוסף על כל ארץ מצרים למען בהשתלשלותו יהיה כל שפע ארץ מצרים שלא ע"י השר כי אם ע"י השכינה שעליו וע"כ כל תבואות המצריים המושפעים מהשר היתה נרקבת ואשר על יוסף באשר ה' אתו מתקיימת למען יתפרנסו הכל ע"י השכינה.

וע"י ר' בחיי על הפסוק "והוא נער" על דרך הקבלה שיעקב ויוסף הם שני הכרובים שבכפורת וזה שכתוב בו והוא נער, ובשם האריז"ל כתבו שיוסף זכה לחלק נשמתו של אדה"ר קודם החטא (שער הגלגולים הקדמה ל"א). וכתב השלה"ק (פ' וישב ד"ה נחזור לענייננו): התיקון היה ע"י יוסף במצרים כי הוא זרע קודש והוא זיו איקונין של יעקב שהוא משופריה דאדם וכו' ויוסף ברית קודש ששמר ברית הקודש במצרים השטופים בזימה ולא נתפתה מאשת פוטיפרע ושלט ביצרו, ומלכות יוסף קודמת למלכות יהודה וכן משכן שילה קדם למקדש כי יוסף פתח צינור הקדושה כי יוסף הוא הצנור כי הוא העמוד שהעולם עומד עליו בסוד המידה שלו צדיק יסוד עולם, וכן שאול קדם לדוד, וכן לעתיד מב"י ואח"כ מב"ד.

ובתפארת שלמה (פ' ויגש) דיוסף בא להכניע כל הטומאה במצרים וזה כנגד מב"י וכו'. ובפ' מקץ (עה"פ אם כנים אתם) ועה"פ ויאמר פרעה, וכן סוף פ' וישב שכתב: וכח הצדיק יסוד עולם שנקרא כל לעשות היחוד גם בזמן הגלות והם הצדיקים השומרים ברית קודש ושומרים עיניהם וכו' וזה שהיה ביוסף. ובאגרא דכלה (פ' לך לך ד"ה לגור שם מלמד), ופ' וישב (ד"ה לך נא ראה את שלום), לענין יוסף שהיה בקדושת אות ברית קודש ולכן ירד תחילה למצרים (ד"ה והנה מצרים), ובבאר מים חיים (שמות ד"ה או יאמר ויוסף היה במצרים).

ובזוה"ק (ויקרא יד א') יוסף בגין דנטר ליה להאי ברית ולא בעא לשקרא ביה זכה ליקרא בהאי עלמא וליקרא לעלמא דאתי, ולא עוד אלא דקודשא בריך הוא אשרי שמיה בגויה דכתיב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו וזכה לברכתא דהאי עלמא ולברכתא דעלמא דאתי.

ומכל זה יתבאר להיפך מרבני הציונות, וגם אם נכון הדבר שיוסף הוא הכח המכין אבל הוא צריך להיות בקדושה וטהרה, וכך כל הכנה גשמית צריכה להיות בקדושה וטהרה. וכתב הגר"א (ליקוט ריש ת"ז ע"ד) "דהראשונים בכל מקום קיבוצם להשראת שכינה לא רצו שיהיה בבית שהוא מעשה ידי אדם שמא היה בו מעשה אחד שלא בכוונה קדושה, וע"כ הסתופפו בין האילנות תחת מעשה ה' משום דאין השכינה שורה אלא על פועל צדק".

ומדבריו אלו נלמד שגם הכנה גשמית צריכה להיעשות בקדושה וטהרה, וכל שכן הגאולה העתידה אשר תיעשה אך ורק ע"י צדיקים יראי ה' אליהו הנביא ומשיח צדקנו, ללא שום "עזרה" והתערבות של רשעים. ואיך ייתכן לומר על אנשים פושעים וכופרים מחטיאי הרבים כי הם משיח בן יוסף משום שהם בונים את א"י, היש סכלות גדולה מזו, ופשוט שאין זה בנין אלא חורבן, וכמו שאמרו חז"ל בנין נערים סתירה (ואותם פושעים ראשי הציונות היו הכנה רק לשלטון הערב-רב בו אנו נמצאים היום, אותו מכנים רבני הציונות בשם "מלכות ישראל"...).

וכבר מבואר בחז"ל שמשיח בן יוסף יבוא יחד עם משיח בן דוד, ועניינו הוא להילחם בעשו ועמלק ולנקום בהם על כל מה שהרעו לעם ישראל, ולא לאסוף גלויות ולבנות את הארץ, וגם הגר"א עצמו כתב דכל ענין משיח בן יוסף הוא רק אם "זכו" בגאולת אחישנה.

הציונות והמדינה החילונית עשו אמנם כמה מלחמות הגנה מפני הערבים אך לא עשו מלחמות עם בני עשו (הנוצרים), ואדרבה תמיד הקפידו להחניף להם ולבטל דעתם מפני עמי אירופה וארה"ב. האם זוהי הנקמה על כל מה שהרעו לנו בני עשו במשך אלפי שנות הגלות?

לטענת ספר קול התור תפקידו של מב"י הוא לקיים מצוות התלויות בארץ ולגלות רזי תורה, האם הציונות החילונית עושים זאת? מובן שאין לזה כל קשר לדברי הגר"א והכל חלומות ומשאלות לב, וגם לספר 'קול התור' אין שום שייכות לרעיונות הללו. אם לדעת קול התור עלינו להילחם בס"מ ע"י ישוב הארץ וקיום מצוות התלויות בה, הרי שלדעת הציונות-הדתית הבאת הס"מ עצמו לארץ הוא קירוב הגאולה ויש לומר עליו הלל בברכה.

ג) משיח בן יוסף

בספר 'קול התור' מבאר באריכות את ענייני משיח בן יוסף, כפי שקיבל כביכול מרבו הגר"א (אשר היה משיח בן יוסף). וכתב כי עיקר תפקיד מב"י הוא כל ענייני האתחלתא דגאולה בדרך הטבע, דהיינו כל המעשים והפעולות של קיבוץ גלויות וישוב הארץ נטיעת האדמה ובנין ירושלים.

אולם אם נתבונן בדברי חז"ל בעניין משיח בן יוסף נמצא שכל עניינו הוא המלחמה והנקמה באומות העולם, להילחם בעשו ולהכריז זרע עמלק, ואין תפקידו לאסוף גלויות ולא יישוב הארץ ובנין ירושלים. ונביא בזה את דברי חז"ל וגדולי ישראל וכן מדברי הגר"א, מה שאמרו על מב"י.

עיקר עניינו של משיח בן יוסף הוא הנקמה באומות העולם והכרתת זרעו של עמלק, וכמו שאמרו בגמ' (ב"ב קכג ב') אין זרעו של עשו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף שנאמר "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה' דיבר" (עובדיה א), וכן בבראשית רבה (עג, ז) כיון שנולד יוסף נולד שטנו של עשו וכו' מסורת היא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל (הובא ברש"י בראשית ל, כה), ושם (פי' צט) ביד מי מלכות נופלת ביד משוח מלחמה שהוא בא משל יוסף (וכן בשיהש"ר פ"ב, פסיקתא רבתי פ"ח).

בגמרא סוכה (נב א') אמרו שמב"י יהרג ויספדו עליו כמו שנאמר "וספדה הארץ משפחות משפחות" (זכריה יב), ומשיח בן דוד יבקש עליו שיחיה (ועי' זוה"ק כי תצא רעט, תיקו"ז קלט : רצב). עוד אמרו בגמ' שם (נב ב') שהוא מן הארבעה חרשים (פירש"י אומנים לבנין ביהמ"ק) שהם משיח בן-דוד ומשיח בן יוסף ואלוהו וכהן צדק, אשר יבואו להחריד את הגוים ולהשפילם. ובשיהש"ר (ב, כח) הגירסא היא "משוח מלחמה" וכתב המתנות כהונה שהוא משיח בן יוסף שילחם מלחמת גוג ומגוג. ועי' בפסיקתא רבתי פ"ח (עה"פ והיה בעת ההיא). וכן איתא בתנחומא (ויגש ג') אף לעתיד לבא משוח מלחמה עתיד לעמוד מיוסף.

ובפסיקתא רבתי (פלי"ו קומי אורי) באותה שעה התרגשו האומות אמרו לפניו רבש"ע מי הוא זה שאנחנו נופלים בידו מה שמו מה טיבו, אמר להם הקב"ה הוא משיח ושמו אפרים משיח צדקי, ומגביה קומתו וקומת דורו ומאיר עיני ישראל ומושיע עמו, ואין כל אומה ולשון יכולה לעמוד בו שנאמר "לא ישיא אויב בו ובן עולה לא יעננו" (תהלים פט), וכל אויביו וצוריו מתברחים שנאמר וכתותי מפניו צרי.

ובתרגום יונתן (שמות מ, יא) משיח בר אפרים דנפק מיניה דעל ידי עתידין בית ישראל למנצחא לגוג ולסיעתיה בסוף יומיא. ובפדר"א (פ"י"ט) מנחם בן עמיאל בן יוסף קרנותיו גבוהות מכל בהמה ומנגח לד' רוחות העולם.

בזוה"ק (רע"מ משפטים קכ) ולבתר נטלי כלהו מגבורה דמניה משיח בן אפרים לנטלא נוקמא משנאוי דהכי בעי לנקאה עבורא דאינון ישראל בימינא ולבתר לאוקדא קש בשמאלא הדא הוא דכתיב (עובדיה א) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש. ושם (בלק קצד ב') שריה יבוא יחד עם משיח בן אפרים אשר עתיד לעשות נקמה וקרב בגויים, ושם (רע"מ פנחס רב א') משיח ב"ד ומשיח ב"י עליהם נאמר שם ירעה עגל ושם ירבץ, חד אעבר רומי רבתא וחד אעבר רומי זעירתא.

משיח בן יוסף נלחם במלחמת גוג ומגוג כדאיתא בפסיקתא (רבתי פ"ח) והאריך בזה הרלב"ג (ויחי עה"פ מידי אביר יעקב), וכתב : ישראל בחוזק הגלות ידמו לאבן על צד המשל, לרוב סבלם הפגעים ומיעוט הרגשתם בהם... מיוסף יצא האיש שיהי' רועה אבן ישראל ויתחיל התשועה על ידו, כי צמיחתו תהיה בהיות ישראל בתכלית השפלות... התבאר שכבר יהיה לישראל בתחילת הגאולה מנהיג, איננו מבית דוד, תצמח על ידו הגאולה... ואמר עליו שהוא יהיה גדול המעלה כדוד וכמו בית דוד, ובכלל הנה יאמר עליו שהוא כאלקים וכמלאך השם יתעלה לפניו. התנוס' (עירובין מג ב') כתבו דמשיח בן יוסף יבוא קודם משיח בן דוד (ועי' תנוס' ב"מ קיד ב' ותנדב"א פ"ח, שער הגלגולים הקדמה לב, גנזי רמח"ל עמ' ק'), והרמב"ן (ספר הגאולה) כתב- נאמר על משיח בן אפרים כי מ' שנה ילך ויקבץ הנדחים וילחם מלחמות וימות במלחמת גוג עד שיתגלה מלכות מב"ד (ועי' אוצר המדרשים ערך 'זרובבלי' עמ' 160).

משיח בן יוסף ילחם בעמלק וכמו שכתב הרמב"ן (שמות יז, ט): והנה כל אשר עשו משה ויהושע עמהם בראשונה (במלחמת עמלק) יעשו אליהו ומשיח בן יוסף עם זרעם, וכן כתב רבנו בחיי (שמות יח, א), והרשב"א (פירושי הגדות חולין צא) שבזמן הגאולה העתידה יעשו האומות מלחמות עם משיחנו הראשון (וכמו שמצינו ששאל ומרדכי ואסתר אשר היו מבני בניה של רחל ונלחמו בעמלק).

הרס"ג כתב (אמונות ודעות ח') שכל המאורעות של מב"י הם רק אם לא נחזור בתשובה, אך אם נחזור בתשובה יראה לנו משיח בן דוד פתאום. ואם יהיה מב"י קודם לו יהיה כשליח וכמתקן את האומה, כמ"ש הנני שולח מלאכי ופנה דרך לפני, וכמצרף באש לבעלי החטאים הגדולים וכמכבס בבורית לבעלי החטאים הקלים כמו שאמר אחריו ומי מכלכל את יום בואו ומי העומד בהראותו כי הוא כאש מצרף וכבורית מכבסים.

והמהרש"א (סוכה נב א') כתב דבגאולה העתידה יבא בתחילה מב"י להושיע ישראל כמ"ש ובית יוסף להבה שאין זרעו של עשו כלה אלא ע"י מב"י.

ובטעם הדבר מדוע מב"י קודם למב"ד, הנה איתא בגמ' בסנהדרין (צז א') שבוע שבן-דוד בא בו שנה ראשונה מתקיים מקרא זה והמטרתי על עיר אחת, שניה חיצו רעב משתלחים, שלישית רעב גדול ומתים אנשים נשים וטף חסידים ואנשי מעשה וכו' בשביעית מלחמות, במוצאי שביעית בן-דוד בא.

(ומכאן טענו רבני הציונות שאנו באתחלתא דגאולה שהרי מלחמות הם אתחלתא דגאולה (מגילה יז ב'), אך בגמ' כתוב שהמלחמות הם בשביעית ואילו המלחמות של המדינה לא היו בשביעית, לא מלחמת השחרור ולא ששת הימים ולא יום-כיפור (שהיתה מיד במוצאי שביעית...)).

וביאר באהבת יהונתן (פ' שקלים) ששנה ראשונה של שמיטה יבוא משיח בן יוסף ולמוצאי שביעית בן-דוד בא, והטעם הוא לפי שבניה של רחל קודמין לבניה של לאה שבע שנים כדכתיב "מלא שבוע זאת" ולולי שרימה לבן את יעקב היתה רחל קודמת ללאה ולכן בניה של רחל קודמין לבוא תחלת שמיטה ובניה של לאה בסוף שמיטה.

וכן בדברי הרמח"ל מבואר עניינו של מב"י, ונעתיק מקצת דבריו :
מב"י יתלבש בגבורות לנקום נקמת או"ה (אוצרות רמח"ל ישעיה ט,ה), המשכילים אלה הם מב"ד ומב"י ומשה וכו', משה ומשיח בן יוסף מפני שהם יגלו התורה לישראל ונאמר במי שלומד התורה "אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל" ואין צריך לומר במי שמלמד התורה (אוצרות, דניאל יב), מב"י יתגלה בתחילה לעשות המלחמות ואח"כ יתגלה מב"ד (שם ישעיה ט,ה).

אור של עתיקא קדישא שורה למטה על שני משיחים שנאמר בהם ונחה עליו רוח ה', וכמה ניצוצות יתנוצצו משם לכל צד וכו' ומצדיקי הרבים אלו שני משיחים שעומדים לתקן השכינה ולהשרותה על ראשי כל ישראל וכו' המשכילים אלו שני משיחים העומדים בסוד צדיק לתקן השכינה ולגלות גילוי האור לעולם וכו' ומשיח בן יוסף נאמר בו אני לדודי, וזה צדיק. ואת הבנים תקח לך אלו משיחים שמוכנים ללכת לעשות נקמות באומות עובדי ע"ז (הקדמת תיקונים חדשים).

ובית יוסף להבה זה מב"י ובית עשו לקש זו רומי חוטאת, ולכל היד החזקה זה מב"י ולכל המורא הגדול זה מב"ד, אשר עשה משה לעתיד לבא כשיבוא הוא ביחד עם שני משיחים לגאול את ישראל גאולה שלמה (תיקון א', ע"י זוה"ק כי תצא ח"ג א').

"ישמח צדיק כי חזה נקם" זה מב"י שהוא יתחיל בנקמה ואחריו הקב"ה (תיקון מ'), שאין ישראל יוצאים מהגלות אלא בזמן שיבא ההוא שיגאל אותם שיש לו עטרת כבוד אחת דהיינו נשמה בת חורין שלא נמצאת תחת העבודה בגלות, ובזמן שיוזמן זה (בחינת המשיח) למטה מיד כל ישראל מתחברים בו בחיבור אחד (תיקון נ"ד).

מתוך מאמר הגאולה לרמח"ל: לעתיד יקבצו שני השבטים של יהודה ע"י מב"י ויהיו נקשרים בו והעשרה האחרים יבואו ע"י מב"ד וכו' ואז נאמר והיו לאחדים בידך (עמ' כ"ג) ותדע מי הוא זה החרב כי הוא מב"י ושרשו עליו שעליהם כתוב מי זה בא מאדום והשכינה ממקומה רואה בנקמה אשר ינקם המלך מאויביה והנה אז ידרוך המלך את הפורה הזאת (עמ' ל'), עד שחזרו ונחשד להם אור חושך לגמרי ועמדו בחשוכתו עד עמוד לכסא משיח צדק כי בזמן ההוא יעמדו שני המשיחים ובהם יתקן העולם כי יקחו ישראל מעשו ומישמעאל ומשה הרועה הנאמן יהיה להשלים תיקונם של ישראל (עמ' ל"ו).

ועל המשיחים כתוב והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע והם ב' המשיחים בסוד נצח והוד ונודע שהשכינה עצמה תהיה סובבת על המשיחים ומקפת סביבותיהם והם זקנים שקנה חכמה בסוד ונחה עליו רוח ה' וכו' אבל במשיחים כתיב ולא יכנף עוד מוריד כי השכינה מלבד שכנה בתוכם עוד תסובבם ויהנו ישראל מזיווה בגילוי (עמ' נ"א). וע"י בני יששכר אלול מאמר א' אות טו"ב.

ובדברי הגר"א:

באבן שלמה כתב (פ"א א') קיבוץ גלויות יהיה ע"י משה רבנו, השמדת עשו תהיה ע"י מב"י, ובביאורו לסבי דבי אתונא (מאמר מישור דסכיני) כתב דמב"י ימשול על כל העולם ויכלה הרשעים אבל עשו יפול ביד מב"ד, ואפשר דמשי"כ בר"מ לאוקדא קש בשמאלא זה מב"ד שישתתף אליו מדת הגבורה של מב"י ובה יכלה את הרשעה, ועיקר הגאולה תהיה ע"י משה שהוא יתגלה ויגאל כמו במצרים (פ"א ה' א'). משיח ב"ד ומב"י יבררו את ישראל ממוץ ותבן שהם עשו וישמעאל (סעי' ו') רחל ויוסף הם הת"ח ונקראים ע"ש רחל שהיא עקרת הבית (ה' ה'), ב' ימות המשיח הן, ימות משיח בן יוסף תליא בזכות כמו שנאמר זכו אחישנה (ה' ו'). ובפ"י על כמה אגדות (על בכורות ח' עמ' צד) כתב דמשיח בן אפרים ימשול על כל העולם ויכלה אותם אבל עשו לא יפול בידו כי ברכת אביו על חרבך תחיה עומדת לו כי זכות כיבוד אביו קיימת כידוע שכל קיומו בשביל כיבוד אביו (וע"י אבן שלמה פ"א בהערה). ובביאור הגר"א לתז"ח (לו ב') כתב דהמילדות אינון ב' משיחין ומוציאין מן הגלות.

ובאדרת אליהו (בלק כד יז מהד' ד') דרך כוכב מיעקב זה מב"י וקם שבט הוא כוכבא דשביט והוא מב"ד וד' גאולות יהיו עד ביאת המשיח כמו שכתב ברע"מ פ' פנחס (רנב א'). ובאדרת אליהו (האזינו לב מב): "הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום" בגואל ראשון. וכתב בבאר יצחק (להגרי"א חבר) ע"י מב"י שהוא ינקום נקמת ישראל, "ונקם ישיב לצריו" בגואל אחרון מב"ד. (שם וזאת הברכה לג יז) "בכור שורו הדר לו" הוא מפני פחד ה' ומהדר גאונו, (וזאת הברכה עה"פ וקרני ראם קרניו) כתב: ועיקר הענין הוא על משיח בן יוסף שהוא הראשון לגאולה לכך נאמר בכור שורו משיח הראשון וכו' שעתיד להשמיד הכל, הדר לו, כמ"ש לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאומים. ובביאור הגר"א לספרא דצניעותא (פ"ד): עשו שור וישמעאל חמור וזה סוד מב"י בכור שורו הדר לו שיכבוש את השור ומב"ד עני ורכב על חמור וזהו בכור שור שהוא בכור וכן מב"י יקדום למב"ד.

וכתב הגר"א חבר (ברית יצחק ד' ע"ב) מב"י הוא בחינת שור כמ"ש בכור שורו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח שהוא יכבוש כל האומות.

הגר"א אייבשיץ כתב (מאמר יהונתן על חד גדיא) תורה הוא יונה בן אמיתי, ושם בסוף המאמר שמב"י יעשה מלחמות. ובספר דברי יונתן (פ' וילך) ביאר למה יש תרי משיחין אלא שאחד יעשה מלחמות והשני ילמד תורה שהרי גם בשעת מלחמה מחויבין ללמוד. החיד"א כתב (דבש לפי מערכת מ' אות י"ח) מב"י הוא אביה בן ירבעם (ובהערה: הוא בזוהר חדש פ' בלק נ"ו ע"ב, ובמדבר קדמות מ' נ' כתב שהוא מזרע אביה בן ירבעם, ועי' פתח עינים סוכה נ"ב).

ובכמה מקורות יוסף מסמל את עשרת השבטים או כלל ישראל, כמבואר בנבואת יחזקאל לו (ועי' מלבי"ם שם לו, יט שמב"י יעמוד למלך מעשרת השבטים והוא ילחם מלחמות ויתאספו כל ישראל תחת דגלו עד שיבוא בן-דוד וימלוך עליהם), וכתב הרמב"ן במאמר הגאולה (שער א'): ידוע במקרא שזה השם רצוני לומר בית יוסף מיוחס למלכות ישראל שהם עשרת השבטים, וכן איתא בבעל הטורים פ' ויחי, וכתב רש"י עה"פ שארית יוסף (עמוס ה, טו) "כל ישראל נקראין על שמו לפי שכלכל אותם" על פי מדרש תהלים ג'. ובתנחומא ויגש י"א איתא דכל מה שאירע ליוסף אירע לציון.

אמנם בספר עבודה תמה (שער ח') כתב דאין הדבר מוסכם מכל חכמי ישראל, ויש סוברים שלא יהיה משיח בן יוסף כלל, רק דמיד יבוא משיח ב"ד. וכן נראה דעת הרמב"ם שלא הזכיר שום דבר ממב"י בהלכות מלכים, וכן הרד"ק בהרבה מקומות בפירושו בדברי הנביאים, ובאמת מצינו שהרבה מרבתינו חכמי התלמוד ס"ל שלא יהיה רק משיח אחד דהיינו מב"ד, עיי"ש מה שהאריך בזה. ודעת המגלה עמוקות (פ' עקב) דמתחילה יבוא אליהו הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא ואח"כ יקדים משיח בן יוסף ואח"כ יבא בן דוד וירחם השי"ת על הארץ.

מכל האמור כאן יתבאר שמשיח בן יוסף מהרה יגלה הוא צדיק נשגב אשר יבוא קודם, או יחד עם משיח בן דוד ומשה רבנו לנקום באומות העולם ולהלחם בזרע עשו ועמלק, ולגלות תורה לעם ישראל (מתאים מאוד לציונות החילונית...). לפי דעת 'קול התור' אנו נמצאים כבר כמה מאות שנים בתקופת עקבות מב"י (החל משנת ת"ק) ולא ראינו שום נקמה בגוים שזה עיקר עניינו של מב"י המבואר בנביאים בחז"ל בזוה"ק ובדברי הגר"א.

לא מצאנו שום מקור בחז"ל שמשיח בן יוסף יבנה את א"י וירושלים, גם הגר"א לא הזכיר כלל שתפקיד מב"י הוא האתחלתא דגאולה קיבוץ גלויות נטיעת אדמה ובנין ירושלים וק"ו שלא נעשה ע"י רשעים ופורקי עול, אלא רק שיעשה מלחמות ונקמה באויבים. קיבוץ גלויות יעשה ע"י משיח בן דוד כמבואר בנביאים, עי' בפרק "גאולה בדרך הטבע" (סעיף ח').

ד) סתירות ל'קול התור' מדברי הגר"א

כבר כתבנו לעיל על הרעיונות שהמציא בספר 'קול התור' שאין להם שום זכר בדברי הגר"א ותלמידיו. בכל פירושי הגר"א לתנ"ך, משניות, אגדות הש"ס, זוה"ק ותיקונים, ביאורו לשו"ע, וכן בספרי בניו וגדולי תלמידיו - אין שום רמז על החיוב לעלות לא"י ועל עסק קיבוץ גלויות ובנין הארץ לקירוב הגאולה.

וכן בספרים מעשה רב, אבן שלמה, קול אליהו דברי אליהו עליות אליהו, אמונה והשגחה, כתר ראש, וכן בספרי הגר"א חבר, הרד"ל, והר"י כהנא, הגר"ה וכל גדולי ישיבת וולוז'ין לא מוזכר דבר וחצי דבר ממה שכתוב בקול התור (גם אילו היה כתוב כך בפירוש ספק אם היינו מקבלים זאת מאחר שאין לזה מקור בתורה ובדברי חז"ל, ולהיפך הם אמרו שהגאולה תבוא אך ורק בזכות התשובה ולימוד תורה ושאסור לדחוק את הקץ ולעלות בחומה, וכידוע אמר הגר"א שאי אפשר שחלק הנסתר של התורה יהיה מחולק עם הנגלה כי איך יתכן שהתורה תסתור את עצמה, עי' בהקדמה למדרש רות מה שכתב הרא"ש מאמציסלאו בשמו, וכן מובא בכתר ראש בסופו).

ומדוע לא לימד הגר"א את כל "סודות הגאולה" לגדולי תלמידיו ובחר רק בבנו של אחד מהם, ועוד שלטענתם לימד גם את שאר תלמידיו ומדוע איש מהם לא מזכיר מזה דבר והרי מדובר בענין של הצלת עם ישראל ודבר שהגאולה תלויה בו ומדוע "הסתירו" זאת ?

והגר"א עצמו בפירוש לתיקוני זוהר (תיקון כ"ו) כתב שמוזהרין לא לדחוק את הקץ והמשיח יבוא רק בזכות לימוד התורה, ובתיקוני זוה"ח (עמ' כז א') כתב להדיא דגם בפקידה ראשונה של המשיח לא יצאו עדיין מהגלות, ובפירושו לישעיה (ט, יב) כתב שכאשר הקב"ה מוסר את ישראל ביד איזו אומה צריך להכניע לה ולקבל באהבה. ובאבן שלמה (פ"י הערה ז') כתב וכ"ש מלכי חסד שאנחנו חוסים כעת תחת צל כנפי חסדם אנו צריכים לקבל עולם עלינו באהבה ולהתפלל עבור שלומם כמו שהיו עושים גם בזמן הבית וכמ"ש במד' שיהש"ר ע"פ השבעתי אתכם שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו על המלכויות, ועוד כתב (שם) כשהקב"ה מוסר את ישראל ביד איזו אומה צריך להכניע לה

ולקבל באהבה וזה הי' חורבן הבית וגלותינו שלא שמעו בקול ירמי' להכנע למלך בבל, וכן בית שני חרב ע"י רשעת הפריצים שלא שמעו לקול החכמים להכנע להרומים כמ"ש גיטין נ"ו.

ופאת השולחן תלמיד הגר"א פסק להלכה שמצוות ישוב א"י אינה כללית אלא רק ליחידים משום איסור הג' שבועות (שלא יעלו בחומה), ובה סתירה לכל דברי קול התור. וכן כתב בספר מעייני הישועה: ודע שאין אנחנו רשאים להתקבץ ולבא לירושלים לבנות הבית בלי רשיון ממלכי האומות שאנחנו מושבעים בשתי שבועות א' שלא נעלה מהגולה בלי רשות, ב' שלא נמרוד במלכיות (ספר מעייני הישועה לר' משה קאצנלבוגן, פרנקפורט תר"ט, בשם אביו שקיבל מהגאון החסיד הגר"א מוילנא זצ"ל).

ואם היה הגר"א משיח בן יוסף ותפקידו היה לקבץ גלויות מדוע לא פירסם לכל ישראל שיעלו לארץ? וכבר ביארנו מדברי חז"ל שקיבוץ גלויות הוא תפקידו של משיח בן דוד ולא של משיח בן יוסף, אשר עניינו הוא המלחמה בעשו והכרתת זרע עמלק.

וכעת נביא מקורות מדברי הגר"א שסותרים את דברי 'קול התור' ומזה יתברר שכל הספר הוא אינו נאמן כלל, וכל דבריו בדויים ולא נאמרו ע"י הגר"א כלל.

בספר 'קול התור' כתב כי כל האתחלתא דגאולה ע"י משיח בן יוסף הוא אם "לא זכו" (פרק א' אות ג' טו טז, פרק ג' אות ב'). אך אין זה נכון וסתירה לזה מדברי הגר"א (סבי דבי אתונא, מאמר מישראל דסכיני) שכתב כי ימות משיח בן יוסף תליא בזכות וכמו שאמרו "זכו אחישנה" ואם זכינו היה מתחיל מתחילת האלף החמישי, ובביאורו לתיקונים ז"ח (כז ג') כתב שיוסף ורחל הם הת"ח ונקראים ע"ש רחל שהיא עקרת הבית, אם כן יוסף מסמל את התלמידים חכמים והצדיקים. וכן בדברי אוה"ח הק' (במדבר כד יז) שאם יהיו ישראל כולן צדיקים אז לא ימות מב"י (ועי' דבריו בויקרא יד ט). וכן מבואר בדברי הגר"א חבר (אפיקי ים סנה' צח א') שמב"י יקדים בקץ של אחישנה שיזכו ישראל להגאל ע"פ דין, ומכל זה יתבאר היפך דבריהם אלא מב"י הוא רק בגאולה של אחישנה אם יזכו.

כתב שהגר"א זכה להיות מב"י לקיבוץ גלויות ולגלות רזי תורה בעקבתא דמשיחא דלכך נחית משמיא, ובהערות ציין לספר תולדות יצחק (הקדמה לח"ב).

אך בתולדות יצחק שם כתב שאחד מג' דברים שנצרך מב"י לבוא בכל דור הוא לגלות רזי תורה למי שראוי לזה, ולא הזכיר כלל קיבוץ גלויות ישוב הארץ ושאר דברים. ובדברי הגר"א על משיח בן יוסף שהובאו לעיל כתב שהוא ינקום באומות העולם ולא כתב בשום מקום שעניינו הוא יישוב הארץ ובנין ירושלים ואתחלתא דגאולה וכל מה שהמציא. אמנם במקום אחד (יהל אור תרומה י"ד ב') כתב הגר"א על מב"י שיקבץ גלויות, אך כתב שיעשה זאת יחד עם משיח בן דוד (נצח והוד, ושאחד בלא חבירו אין יכול לעשות כלום).

כתב (פרק ה' ח"ב) שהגר"א האץ בתלמידיו למהר ולנסוע לא"י ולעסוק בקיבוץ גלויות ולהחיש את קץ המגולה ע"י ישוב א"י.

דבר זה לא מוזכר בשום ספר של תלמידי הגר"א, ורבים מתלמידיו וגם בני משפחתו של הגאון לא עלו לארץ ולא נשמע מהם דבר זה מעולם. וגם הגר"א כתב (אבני אליהו ברכת תקע בשופר) דכשיבוא משיח צדקנו יבואו תחילה עשרת השבטים ואח"כ יעלו יהודה ובנימין, והגאולה אינה בידי אדם כלל רק בידי שמים והישועה הוא ללא שום השתדלות (ברכת אבות ותקע).

ובביאורי הגר"א (אה"ע ע"ה ס"ק יז) כתב דמצוות ישוב הארץ היא משום מצוות התלויות בה, א"כ נראה שאינו סובר כהרמב"ן שהיא מ"ע בפני עצמה, וכן נראה באמרי נועם (ברכות נח ב') שסובר כרש"י שרק בזמן הבית מברך מציב גבול אלמנה דעיקר מצוות ישוב הארץ היא רק בזמן הבית כאשר כל המצוות התלויות בארץ נוהגות מן התורה, ובביאור הגר"א (הל' חוה"מ סי' תקל"א ס"ד) כתב דמשמע בירושלמי דאין איסור לצאת לחו"ל אלא בכהן דוקא, וכתב עוד (יו"ד סי' של"א ס"ק ו') דקדושת עזרא אינה אלא מדרבנן ודינה כמו בסוריא וחיוב תרו"מ הוא מדרבנן, וכן כתב החזו"א (שביעית סי' ו' אות א') דמשמע בלשון הגר"א דקדושה שניה בזה"ז היא מדרבנן לגמרי.

ומה שכתב ביו"ד (סי' רס"ז פ"ד) דלא כר"ח בתוס', זה רק בדעת השו"ע ולא מוכח דגם הוא ס"ל הכי, ומכל מקום מדין כופין אין ראייה שמצוות ישוב הארץ מדאורייתא בזה"ז שהרי דעת הרבה גדולים שהיא משום מצוות התלויות בארץ (וגם הגר"א עצמו ס"ל הכי). ובאה"ע (סי' א' ס"ק י') הסכים עם הרא"ש שדחה דעת הסוברים כי דין נשא אשה ושהה עמה י' שנים ולא ילדה אין זה נוהג בחו"ל דתלין בעונש דירת חו"ל, והרא"ש דחה זה וכתב שהיא סברא רעועה ודוקא לאברהם לא עלתה ישיבת חו"ל ולא לשאר אינשי והסכים עמו המהרש"ל, וכן הרמב"ם והשו"ע לא חילקו בדין זה בין א"י לחו"ל, וגם הגר"א כתב דלדינא כל אלו הטענות דחיות הן. ותלמידו הגדול בעל הפאת השולחן (הל' א"י סי' א' ס"ג) פסק דאין מצוה על כל ישראל לעלות לא"י משום איסור השבועה שלא יעלו בחומה, וגם החיי-אדם שהיה מחותן הגר"א לא הזכיר כלל את מצוות ישיבת א"י בספרו 'מצוות משה' לא במצוות מהתורה ולא במצוות דרבנן.

הגר"א אמנם רצה לעלות לא"י כידוע מהאיגרת עלים לתרופה אשר שלח לבני ביתו, אך הוא לא גילה למקורביו את סיבת חזרתו, יש באיגרת חיבת הארץ אך אין בה שום רמז לאתחלתא דגאולה או רצונו לייסד תנועת לקיבוץ גלויות ובניין הארץ.

בקול התור כותב הרבה על שיבת ציון ושתלמידי הגאון הבטיחוהו לעלות לציון ותנועת קיבוץ גלויות שאמר הגר"א לקרוא לה 'חזון ציון' וישבו לציון ע"י משיח בן יוסף. וטעה בזה, משום שציון אינה ארץ ישראל אלא ירושלים וביהמ"ק (ציון היא אחת משבעים שמות של ירושלים, ובדברי חז"ל ובזוה"ק מבואר דעיקר שם 'ציון' הוא על ביהמ"ק, כמבואר בפרק "אתחלתא דגאולה" סעיף יא).

כתב ששמע מהגר"א שאם יהיה אפשר להעביר לארץ ישראל שישים רבוא בפעם אחת צריכים לעשות זה מיד כי מספר זה של שישים רבוא כחו גדול ושלם להכריע את הס"מ בשערי ירושלים ואז תשתלם מיד הגאולה השלמה בענני שמיא בדרך נסית (פרק א', טו).

אך הגר"א כתב בביאורו לתיקוני זוהר (תיקון כ"ו) ש"עד שתחפץ" הוא רק בביאת המשיח שיבא בזכות התורה ומוזהרין שלא לדחוק את הקץ (ופשוט שאין כוונתו רק על בנין ביהמ"ק אלא כל דחיקת קץ אסורה, שהרי בגמ' (כתובות קיא) רצה ר"ז לעלות לארץ ור"י סבר לאסור משום קרא דהשבעתי אתכם למרות שר"ז לא עלה ע"מ לבנות את ביהמ"ק, ועי' תרגום יונתן על שיה"ש שם ובפרק "שלוש השבועות"). ותלמידו פאת-השולחן סובר גם כן שאסור לעלות כל ישראל, ופסק להלכה את איסור השבועות שלא יעלו בחומה ולא ידחקו את הקץ (בית ישראל ס"ק יד). וכיום יש בארץ פי עשר מששים רבוא, ומדוע הגאולה לא מגיעה בדרך ניסית והס"מ עדיין בשיא שליטתו (בסיוע רבני הציונות שגומרים עליו את ההלל).

כתב שהאתחלתא דגאולה היא קמעא קמעא, בקיבוץ גלויות וביעור רוח הטומאה מן הארץ. הן אמנם אמרו חז"ל בירושלמי שגאולתן של ישראל קמעא קמעא אך זה רק בגאולת פורים שהיא גאולה בידי אדם, אולם הגאולה העתידה תהיה ע"י הקב"ה לבדו "כימי צאתך מארץ מצרים" ותהיה במהירות "וחש עתידות למו", וגם קיבוץ גלויות יהיה ביום אחד כמבואר בנבואת ישעיה (סו, ח) ועי' באריכות בפרק "קמעא קמעא". ועי' בפירוש הגר"א לישעיה (ג, ה), והגהות הגר"א למכילתא (בא פרשה ז' עה"פ ואכלתם אותו בחפזון), ובפירושו לחבקוק (ב, ג) כתב "לא יאחר" פירוש כאשר יתחילו לבא אזי לא יאחרו עוד ויבוא במהרה כמ"ש בעגלא ובזמן קריב וכמ"ש לעת תמוט רגלם פירוש אדם כמ"ש ורגלוהי די פחר כאשר ימוטו אז וחש עתידות למו, וכ"כ באדרת אליהו עה"פ "וחש עתידות למו" (דברים לב לה): פורענויות העתידות לבוא עליהם הכל יביאם הקב"ה עליהם בזמן קרוב זה אחר זה, וגם הגאולה גופא יהיה הכל בזמן קרוב שהגאולה תהיה בהרבה עניינים כמו תחיית המתים וגוג ומגוג ויהיו הכל בזמן קרוב זה אחר זה.

וכן בביאורו על תפילת חנה כתב: לפי שב' הנפלאות שיהיו בעת הקץ לא יהיה הפסק רב ביניהם כמ"ש וחש עתידות למו, וביאורו כי העתידות לבא עלינו בזמן הקץ הניסים והנפלאות יהיו בזמן מעט ולא יתמהמה. וכל הגאולה תהיה במשך כחצי-שנה וכמו שכתב באבן שלמה (פי"א) שבפסח יגאלו מהשעבוד ובראש השנה תהיה גמר הדין באויבי ה', בעצרת קיבוץ גלויות ע"י משה רבנו ובסוכות יבנה ביהמ"ק, והפקידה הראשונה תהיה בתשרי ויתגלה המשיח ויתכסה מהם ו' חודשים ואח"כ יגאלו בניסן ברחמים גדולים (שם הערה ו').

כתב כי ההנהגה האלקית של החזרת השכינה לציון וישראל לארצם היא **בדרך נסתרת ונעלמת** של קמעא קמעא, בצעדים איטיים משום חוסר זכויותיהם של ישראל.

דבר זה אינו נכון כמבואר בפסוק "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון" (ישעיה נב ח') ובפסוקים רבים דישועת ה' תהיה גלויה לכל העמים בכל העולם ובמהירות, וכן איתא במדרש תנחומא (עקב ז') דהקב"ה מופיע בכבודו ומראה זרועו שנאמר חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו, באותה שעה רואין ישראל את הקב"ה בכבודו שנאמר כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון, וכן הוא בזוה"ק (משפטים קכו א'), ובתנחומא במדבר י"ז, לעת"ל כשאחזיר שכינתי לציון אני נגלה בכבודי על כל ישראל והן רואים אותי וחיים לעולם שנאמר כי עין בעין וגו'. ובמדרש רבה (ריש וישלח) לכשיגיע אותו היום שכתוב בו התנערי מעפר קומי שבי ירושלים באותה שעה הס כל בשר מפני ה' כי נעור ממעון קדשו. ואין זה תלוי אם הוא גאולת אחישנה או בעתה, וכמו שביארנו בפרק "גאולה בדרך הטבע" (סעיף יג).

וכבר ביארנו בפרק "קמעא קמעא" שהגאולה תהיה במהירות, וכן כתב הגר"א בתיקוני"ז כ"א שבפסח השי"ת יוקים לישראל מגלותא הקמת ראש ובשבועות יצאו מגלותא ובסוכות יבואו לירושלים, וכן באבן שלמה (יא, א) דבעצרת יהיה קיבוץ גלויות ע"י משה רבנו ובסוכות בנין ביהמ"ק.

כתב כי רבינו הגר"א הבטיח שהגזירה על מב"י שימות נתבטלה ע"י אורך הגלות ויסורי א"י.

לא ידענו היכן הבטיח זאת, וביהל אור (לה א') כתב שימות מב"י וכן מפורש בגמ' בסוכה (נב א'). ועי' אוה"ח הק' (במדבר כד יז) שאם יהיו ישראל כולן צדיקים אז לא ימות, ושצריך לכוון בתפילותינו שלא ימות במלחמה.

כתב כי הגר"א תיקן ללמוד את שבע החכמות לביאור חכמת התורה ולקירוב הגאולה, וזה יגרום לקידוש ה'. עי' בזה בפרק "למודי חול" על דעת הגר"א על לימודי חכמות חיצוניות. ובספר "כתר תורה" לר' פנחס מפאלצק תלמיד הגר"א כתב על החכמות החיצוניות הם המים המרים מאררים מלוחים סרוחים האסורים לבוא בקהל ה', ואפילו אחר שימלא כרסו מהתורה הקדושה לא ילמד בהם כי יפיגו טעם התורה והמצוות.

והגאון ר' ישעיה בארדקי (חתן פאת השולחן תלמיד הגר"א) היה בין החותמים בשנת תרט"ז על כרוז של גדולי ירושלים, אשר יצאו במחאה נגד הקמת ב"ס אשר מערב בתוכו לימוד חכמות הגוים ואסרו בגזירה חמורה ואיסור גמור ללמוד במקום זה (ראה לקמן עמ' 219).

ובשו"ת יד אליהו (ח"א סי' כה לרבי אליהו רוגולר אב"ד קאליש תלמיד הגר"ח מוולוז'ין) כתב שהגר"א היה מכריז שלא ללמוד שום חכמה זולת התלמוד כי אם חכמת הדקדוק לבדה, ושאר חכמות לא היה לומד כי אם במקום שאסור להרהר בדברי תורה (נמצאנו למדים כי העוסקים בלימודי חול הם ממשיכי דרכו של הגר"א רק במה שעשה בבית הכסא).

וגדול תלמידי הגר"א הוא רבנו חיים מוואלאז'ין, ובישיבתו הקדושה שהקים כחמש שנים אחר פטירת הגאון, לא הכניס שום לימוד אחר מלבד התורה הקדושה, והישיבה נסגרה כאשר השלטונות דרשו להכניס בה לימודים אחרים כידוע (יעי' בספר "הראשון לשושלת בריסק", והגדש"פ וואלאז'ין בתולדות הישיבה הק').

ובספר 'אור תורה' להגר"א חבר (אות פ') אשר נחשב "פה שלישי" להגר"א כתב: חכמה חיצונית היא הפילוסופיה הארורה ונקראת מים עכורים וכו' ועל זה הזהיר שלמה באמרו שמה מים מבורך, רצה לומר שלא תעסוק רק בחכמת התורה לבד דכולא בה וכל החכמות הם כלולים בה כמו שכתב הרמב"ן בהקדמתו בבאור התורה.

כתב שהמלחמה בעמלק היא ע"י נטיעת האדמה, קיום מצוות התלויות בארץ, עבודת קיבוץ גלויות ובנין ירושלים. הדברים הללו קרובים להיות גילוי פנים בתורה שלא כהלכה. מלחמת עמלק היא כפשוטה להכרית זרעו של עמלק, קיבוץ גלויות יעשה ע"י המלך המשיח כמבואר בנביאים, ובנין ירושלים כבר אמרו בזה"ק (פנחס רכא א') דאפילו קרתא דירושלם לא להוי אומנותא דבר נש וכל שכן ביתא. וגם תלמידי הגר"א שעלו לארץ עשו זאת רק כדי לקיים מצוות ישוב הארץ ולימוד תורה בארץ הקדושה.

במהדורת תשנ"ד, בתמצית מענייני הספר, כתב בשם הגר"א (יהל אור תרומה יד:) שתפקיד מב"י לקבץ גלויות ישראל ותקופה זו היא קודם הגאולה ע"י משיח בן דוד.

אבל בדברי הגר"א שם מבואר שלא כדבריהם, שהוא כתב שיתחבר נצח עם הוד (שני המשיחים) לילך ולקבץ גלויות והן שניהן עושין אומנות אחת לפי שרגל א' בלא חבירו אין יכול לעשות כלום, ומבואר שקיבוץ גלויות יתרחש רק בביאת מב"ד, ובאבן שלמה (פי"א א') כתב שקיבוץ גלויות יעשה ע"י משה רבנו, ועי' יהל אור (יב ב') דבאריה יגאל אותנו ובשור ילחוד את האומות ובנשר יקבץ וזהו ואביא אתכם אלי (וכתב שם דמשה יקבץ גלויות כידוע, ושם בהמשך כתב "מה שהיה הוא שיהיה" ר"ת משה ר"ל הגואל הראשון שהיה במצרים יהיה גואל האחרון שהוא יקבץ גלויות) ועי' ברע"מ (משפטים קיט ב') דאריה הוא מב"ד ושור הוא מב"י ונשר הוא אליהו הנביא כמבואר בזה"ק, ומניסן עד תשרי יכלה את כל האומות כמו שכתב הגר"א שם. וגם כתב שם (יב ב') שקיבוץ הגלויות יהיה לביהמ"ק.

עוד כתבו בשם פירוש לתקו"ח שתהיה פקידה כמו שהיתה בבית-שני, וזה אינו נכון שהרי כתב הגר"א שם שהפקידה הראשונה תהיה ע"י המשיח ולא יצאו בפקידה הראשונה (וכן איתא בזה"ק (ח"א השמטות רג א') שמאלא דוחה ולא יפקון ביה ישראל, ועי"ש שמשה רבנו יוציאנו מהגלות ופורקנא ביה תליא), ובביאורו לתיקו"ז (עה א') כתב דתחילה יתגלה משיח ואח"כ יתכסה ויהיו לישראל חבלים וצירים גדולים וכמו שהי' בגאולה הראשונה, ובפירושו על הרע"מ (יהל אור משפטים קכ) כתב שהפקידה תהיה בתשרי ותדחה עד ניסן.

בתוך ספר 'קול התור' הכניס המחבר דברים הידועים מהגר"א מספרים אחרים, כגון מה שכתב שהגאולה תלויה בלימוד הקבלה, ובענין ששון ושמחה, וכן מה שכתב שהגר"א ידע את כל החכמות על בורין וכן חכמת הרפואה אך את מעשי הריקוח לא השלים בשביל פקודת אביו וכו', כל אלו דברים ידועים מהקדמת הספר 'פאת השולחן' ושאר ספרים, והמחבר "שתל" אותם בספרו בכמה מקומות כדי לחזק אמינות הספר ולהראות כביכול שהכל מהגר"א.

וכן מה שכתב שבמידה שיחסר לאדם בידיעת כוחות הטבע יחסר לו מאה ידות בחכמת התורה, גם זה לקוח מהקדמת ספר אוקלידס לר' ברוך (ועי' פרק טו סעיף י' בירור בענין מימרא זו), וכן מה שכתב שאמר הגר"א על דרשת חז"ל בענין ששון ושמחה שאילו לא נברא אלא להשיג ענין זה כדאי הוא לו, גם זה כבר מופיע בהקדמת הגרמ"מ לפרקי אבות.

ה) סתירות מתלמידי הגר"א ובני משפחתו

גם אצל גדולי תלמידי הגר"א ובספרי בניו ובני משפחתו אין אנו מוצאים שום רמז למה שכתב בספר 'קול התור', ואדרבה רבים מהם כתבו להיפך שהגאולה תבוא רק בזכות האמונה, ולא הזכירו מאומה על החיוב להשתדל לקרב את הגאולה ע"י קיבוץ גלויות ויישוב הארץ, ונביא לזה כמה דוגמאות.

הגאון ר' חיים מוואלוז'ין זצ"ל, גדול תלמידי הגר"א גאון הדור רבן של כל בני הגולה, זכה ללמוד מפי הגאון במשך כ-30 שנה (מעת היותו בן י"ט כמבואר בכתר ראש סי' נז), בכל ספריו ובכל דבריו שכתב על רבו הגר"א לא מזכיר מאומה מכל תורת ה"אתחלתא דגאולה" קיבוץ גלויות ויישוב הארץ תפקידי משיח בן יוסף, וכל מה שהמציא בספר 'קול התור'.

ובספר ביאורי הגר"ח מוואלוז'ין (שיה"ש ב,יז) כתב: וציוה לנו לקבל הגלות כי אברהם בחר לו יותר הגלות משעבוד מלכיות (ב"ר מד, כא) (מתוך כ"י תלמידו הצדיק ר' יוסף זונדל מסלאנט). ובדרשת הגר"ח לסליחות אשר דרש כמה שנים אחר פטירת הגר"א, מדבר הרבה על הגאולה ולא הזכיר כלל עניין א"י וקיבוץ גלויות וכל מה שמוזכר בקול-התור. ולהיפך בסוף הדרשה כותב שצריכים לעשות תשובה שלימה בכדי להיגאל, "ואם היינו מכוונים בכל התפילות ובקשות רק על צער השכינה כביכול בודאי היינו זוכים להיות נענים על ענין בקשתנו ולהגאל גאולה שלמה" (האם לא שמע על "תורת הגאולה" של הגר"א ? וכי לא ידע שצריך לפעול ולהשתדל מעצמנו גאולה בדרך הטבע, ומדוע כתב רק להתפלל ולבקש, ולא הזכיר כלל עליה לא"י קיבוץ גלויות ובנין הארץ?).

ובספר תולדות הצדיק ר' יוסף זונדל סלאנט (ירושלים תרפ"ז עמ' יח) כותב בשם רבו: "מהגר"ח שכן יהיה ביאת המשיח היינו כמו שהוא יושב בחדרו יחידי ולומד תכנס הרבנית פתאום ותאמר אי חיים! אתה יושב פה ולומד הלא משיח בא! אז יתבהל וירוק ג' פעמים ויאמר לה מי הגיד לך, ותאמר לי צא החוצה וראה כי לא נשארו אף הטף בעיר כי כולם יצאו לקראת משיח". ואיה רמז להתחלתא דגאולה קיבוץ גלויות ויישוב הארץ ? רק יושבים בחדר ולומדים ופתאום מגיע המשיח.

ולטענת ספר קול התור (פרק ה' ח"ב) היה הגר"א מאיץ בתלמידיו לעלות לא"י ולעסוק בקיבוץ גלויות ולהחיש את הקץ המגולה ע"י ישוב א"י וכמעט בכל יום היה מדבר על זה עם תלמידיו, האם ייתכן שר' חיים תלמידו הגדול לא ישמע מזה? ומדוע לא מוזכר זה אפילו ברמז בכל דבריו ? האם ייתכן שהגר"א מסר את כל ענייני האתחלתא דגאולה שיבת ציון וקיבוץ גלויות לנער צעיר בשם ר' הלל ור' חיים תלמידו הגדול לא ישמע מזה ? ומדוע לא הקים את ישיבת וולאז'ין בא"י ? ומדוע לא הכניס שום לימודי חול לישיבתו הק', הן לטענת ספר 'קול התור' הגר"א ציוה על תלמידיו לעסוק בשבע חכמות הטבע ?

מיותר לציין שגם אצל כל גדולי תלמידי הגר"ח וצאצאיו אין אנו מוצאים שום רמז לציווי הגר"א לעלות לא"י ולעסוק בקיבוץ גלויות, ורוב ככל בני משפחתו נשארו בחו"ל ולא עלו לארץ. ותלמידו החביב הגר"ר יוסף זונדל מסלאנט למרות שעלה לא"י אך לא נשמע מפיו שום דבר על אתחלתא דגאולה וקיבוץ גלויות לקירוב הגאולה, והגר"ר ר' ישראל סלאנטר תלמיד הגריז"ס אשר שימש אותו שנים רבות (שערי אור סי' ז') ומסתמא אם היה שומע משהו על ישוב א"י היה מוסר זאת לתלמידו גדולי המוסר.

הגאון המקובל רבי מנחם מנדל משקלוב גם הוא תלמיד מובהק להגר"א, אשר זכה ללמוד אצלו כשנתיים "ולא משתי מתוך אהלו יומם ולילה". עלה לא"י בראש העלייה הראשונה של תלמידי הגר"א בשנת תקס"ח, גם הוא לא מזכיר דבר מהעניינים שכתבו בספר 'קול התור', בספריו אין שום רמז על אתחלתא דגאולה ופעולה למען קיבוץ גלויות.

והגאון המקובל הגריז"א חבר זצ"ל אשר היה תלמידו של הגרמ"מ, והיה נחשב 'פה שלישי' להגר"א והעיד שעסק בתורת הגר"א בנגלה ובנסתר כשלושים שנה רצופים, וגם הוא לא מזכיר דבר מכל רעיונות הגאולה של ספר קול-התור אשר כתבו בשם הגר"א, כנראה לא שמע על כל הרעיונות הללו, משום שלא היו קיימים בזמנו. ותלמיד הגריז"א חבר הוא הגאון המקובל ר"י כהנא בעל ספר 'תולדות יצחק' (פירוש על ביאור הגר"א לסי' יצירה), אשר עסק גם הוא בדברי הגר"א בנגלה ובנסתר שנים רבות, ואין בדבריו שום רמז על רעיונות קול התור, ולהיפך בדבריו על רבנו הגר"א כותב שלפי דעתו היה מב"י אשר נשלח לגלות רזי תורה (אך לא מזכיר דבר על קיבוץ גלויות ויישוב הארץ) וגם כתב להדיא "וכידוע שאמר (הגר"א) בפירוש שהגאולה יהיה רק בזכות אמונה" (עמ' צה).

הגאון בעל "פאת השולחן" גם הוא מגדולי תלמידי הגר"א, אשר שימשו ולמד לפניו כחצי שנה עד פטירתו של הגאון, "והיה אהוב לרבו וזכה לשמוע מפיו הקדוש תורה וגילה לו סודי ומצפוני לבו בשעת שמחת נפשו" (הקדמת בני הגר"א לשו"ע) ורשם כל חידוש ששמע מפי רבו. עלה לא"י גם הוא בשנת תקס"ט בראש העלייה השלישית, אולם חזר שוב לגולה בשליחות אנשי א"י כדי לאסוף כספים לחיזוק היישוב היהודי באה"ק. גם בדבריו אין רמז על אתחלתא

דגאולה ופעולה למען קיבוץ גלויות והחיוב לעלות לארץ, גם לא כתב בשום מקום שקיבל ציווי מהגאון לעלות לארץ ולעסוק בקיבוץ גלויות ובנין הארץ.

וכבר כתבנו שהוא פסק בספרו (הלי' א"י סי' א' ס"ג) דאין מצוה על כל ישראל לעלות לא"י משום איסור השבועה שלא יעלו בחומה, ובה סתירה לכל דברי 'קול התור'. וגם החיי-אדם שהיה מחותן הגר"א לא הזכיר כלל את מצוות ישיבת א"י בספרו 'מצוות משה'.

ובאיגרת "אמת מארץ תצמח" אשר כתב הגאון בעל פאת השולחן זצ"ל בפנקס הכולל אשר בצפת (נדפס בהוצ' לונץ), כותב שבשנת תקס"ח בא לארץ מו"ה מנחם מענדיל מק"ק שקלאב ובשנת תקס"ט בא הרב מו"ה סעדיה ז"ל מוילנא, ולא מזכיר כלל את ר' הלל, אשר לטענת משפחת ריבלין ומפיצי קול התור היה "מנהיג" העליה וקהילת הפרושים בירושלים.

ובאיגרת משנת תק"ע לגולה מאת תלמידי הגר"א מייסדי ישוב הפרושים בצפת, בשליחות בעל פאת השולחן להצלת הישוב, חתומים שם עשרה גדולי ישראל תלמידי הגר"א ור' הלל כמובן לא מוזכר כלל. וכתבו שם שאחר תחיה"מ ובבנין בית ג' אז נדחי ישראל יקבץ וכו' (גם לא הזכירו כלל משהו בשם "תנועת חזון ציון" שייסד ר' הלל או אביו ר' בנימין, ולא הזכירו כלל את ציווי הגר"א לעסוק בקיבוץ גלויות ואתחלתא דגאולה).

גם באיגרת ר' חיים ב"ר טוביה כץ מוילנא משנת תק"ע, מגדולי תלמידי הגר"א, מזכיר כמה מתלמידי הגר"א ולא מזכיר כלל את ר' הלל.

ובספר מעלות התורה (לר' אברהם אח הגר"א) כותב בהקדמה "ובפרט בדורות הללו שכל אריכות הגלות הוא מחמת ביטול תורה". כנראה לא שמע בשם אחיו הגאון שצריך לעסוק בקיבוץ גלויות וישוב הארץ לקירוב הגאולה.

ובספר שיר חדש (להגאון ר' דוד טריביש זצ"ל מחבר רביד הזהב עה"ת, שהיה ראש בי"ד בימי הגר"א) כתב: אמרינן שלהי כתובות ג' שבועות השביע הקב"ה את ישראל, וצריך ביאור היכן מצינו שבועה זו רמוזה בתורה, ונראה שהרי מושבעין אנחנו בהר סיני על כל התורה כולה ובכללם דברי הברית שבתורה ושבמשנה תורה, ושם מפורש שבאם יעברו אזי יגלו מארצם ומצא אותנו כל האלות, א"כ ע"כ צריכין אנו לקבל הגלות.

גם בכל יתר ספרי תלמידי הגאון כגון מעשה רב, אבן שלמה, אמונה והשגחה (מאת הגר"ש מאלצאן, המיוסד כולו על דברי הגר"א), אין אנו מוצאים דבר מרעיונות וחלומות ספר קול-התור, גם לא בכל ספרי גדולי ישיבת וואלאז'ין ותלמידיהם, בספרי בית הלוי, הנצי"ב, הגר"ח מבריסק, החפץ חיים וכדו'.

ועי' בספר הנפלא "ילקוט השבעתי אתכם" (כרך ו', ירושלים תשע"ו) אשר האריך להביא מספרים רבים של הגר"א ותלמידיו וצאצאיהם על החיוב לקבל עלינו עול הגלות ולא לדחוק את הקץ והאיסור החמור לעבור על השבועות.

ו) מדוע חזר הגר"א מנסיעתו לא"י?

בספר 'קול התור' (פ"ג) כתב שהגר"א רצה לנסוע לא"י כי היה בבחינת יהושע והוטלה עליו שליחות מן השמיים לקבץ גלויות, ואז עלה בדרגה לבחינת משה רבנו וראה שאין לו רשות להכנס לארץ...

אבל בספרים של כותבי תולדות הגר"א מצאנו הסברים אחרים מדוע חזר בו הגר"א. בהקדמת בני הגר"א לשו"ע כתבו ששאלו אותו פעמים רבות מדוע לא נסע לאה"ק ולא ענה, ופעם אחת אחר רוב הפצרות השיב "אין לי רשות מן השמים" (הובא בעליות אליהו עמ' כו).

ולדעת הרד"ל סיבת חזרתו היתה מפני שהיתה דעתו להחמיר בענין חיוב מעשרות בפירות הגדלים בא"י ע"י נכרים כדעת התוס' וכפי שפסק המב"ט בתשובתו, ובדרכו נודע לו כי הרב בית-יוסף התנגד לכך ואף החרים שלא ינהגו בחומרא זו אלא יתנהגו כדעת הרמב"ם לפטור עד שיבוא גואל צדק, ועל כן החליט לחזור מדרכו (שם הערה פה).

ובשם ר' זלמן אורייס כתב "טעם אשר שב הגאון מנסיעתו לאה"ק היה בגלל הנמלים על ספינה, ושלא יוכל לאכול פת בשבת קודש כדיון" (שם). ר' אליהו מקאליש סבר כי הגאון היה ניצוץ משה רבינו ועל כן לא נתנו לו רשות מן השמים לכנוס לארץ, אך הרד"ל הקשה על זה שהרי רשב"י ועוד אחרים שהיו מנשמת משה רבינו ע"ה כמבואר בספר הגלגולים ובכל זאת היו בא"י. וכן הרא"ש מאמציסלאו כתב ג"כ בזה הלשון "לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי מכמה טעמים" (שם).

ולגאון ר' שמואל סלאנט זצ"ל אב"ד ירושלים היה הסבר אחר מדוע חזר הגר"א מנסיעתו לא"י, הוא סיפר לר' עקיבא יוסף שלזינגר (בעל לב העברי) שמסורת בידו שאותה שנה חל ר"ה להיות בשבת ודעת הגר"א היתה שבא"י יש לתקוע ביום הראשון אף בשבת וחשש שלא יעלה בידו, ודעת הרמב"ם שמצוות ישוב א"י היא מדרבנן ולכן חזר בו (תל תלפיות תרס"ה ע' 210, אדרת שמואל עמ' תשמ"ו).

הגר"ש סלאנט היה חתנו של הגאון ר' יוסף זונדיל תלמידו של הגר"ח מוואלוז'ין, והמסורת שבידו, וכן דעת הרד"ל ודאי אמינה יותר מהסיפור אשר המציא בקול התור (והסבר זה טעון ביאור, אם אכן הוטל על הגר"א לקבץ גלויות מדוע לא התחיל במשימה זו בעודו בליטא ובוילנא ומדוע לא קרא שם לכל ישראל לעלות לארץ, וכי חשב לקבץ גלויות רק בהיותו בא"י? וכיצד ייתכן שאיש מתלמידיו ובני משפחתו לא שמע זאת ממנו, ואין לזה רמז בשום ספר מלבד קול התור).

ועי' בספר הגאון החסיד מוילנא (עמ' רמ"ה הערה 14) הסברים נוספים מדוע רצה לעלות, וכגון שרצה לבקר ולהשתטח על קברי צדיקים אשר מנוחתם כבוד בא"י ועוד, ומכל מקום אנו למדים שהגר"א ביטל את נסיעתו לאה"ק רק בגלל חששות דרבנן ולא כאותם רבנים אשר למען ישוב הארץ והלאומיות מוכנים לעקור את כל התורה ושביעית ולהתחבר לרשעים וכדו'.

עוד כתב בספר קול התור (א, ד) שהגר"א החל לנסוע לאה"ק בתחילת השעה השניה של אור בוקר יום השישי באלף השישי (שנת תקמ"ב) אז החלה סערת רוחו לקיבוץ גלויות ביתר שאת, ואז נכנסה בחינת כל ישראל בפקידה של משיחא דאתחלתא מב"י.

אולם גם זה אינו נכון, אין בידינו פרטים על מועד נסיעתו של הגר"א, אולם על יסוד האיגרת שכתב מדרכו אל אמו ניתן לקבוע כי זמן הנסיעה היה בין שנת תקי"ט שבה נפטר אביו ובין שנת תקל"ג שבה נפטרה אמו (שם הערה 14, סיני כרך ל"ד עמ' שמט).

ז) האם היה ר' הלל משקלוב תלמיד הגר"א ?

על-פי טענת מפיצי 'קול התור' וכך טוענים גם בני משפחת ריבלין, היה רבי הלל מגדולי תלמידי הגר"א, שימש לפניו שבע עשרה שנה וזכה לקבל ממנו את כל סודות הגאולה ודרכי האתחלתא דגאולה. הגר"א ראה בו את בא כוחו הראשי לקיבוץ גלויות ולו נמסרה הנהגת "שליחות שמים" זו. לטענתם יצר ר' הלל את תנועת 'חזון ציון' והיה המנהיג שלה מראשית עליית תלמידי הגר"א לארץ והתיישבות היסוד בירושלים. הוא היה מפורסם כביכול בכל תפוצות ישראל ברוסיה כ"רבי הלל הגדול שארו ותלמידו של הגר"א".

כך מובא בספרים חזון ציון, מוסד היסוד, ומדרש שלמה. כמעט בכל אזכור של ר' הלל הם טורחים להזכיר לנו שהוא היה תלמיד הגר"א (כדי ליצור רושם כאילו הוא דבר ידוע, וכדי לשכנע בזה גם את עצמם, וכעובדא דהורדוס שהעמיד ציפורים שקראו קירי קירי, בחולין קלט ב'). אבל מחוץ לספרים אלו אין מקור לכך והוא לא מוזכר בשום ספר כתלמידו של הגר"א.

בהקדמת בני הגר"א לשולחן-ערוך או"ח כתבו את שבעת תלמידי הגר"א המובהקים, ואלו הם: הגאון הצדיק מאור הגולה מו"ה חיים אב"ד וולאז'ין, מו"ה שלמה אב"ד דווילקאמיר, מו"ה שלמה זלמן אחיו של הגאון מוהר"ר חיים, הרה"ג סעדיה גיסו של מוהר"ש זלמן, מו"ה שלמה מטלאטשין מ"מ בק' ווילנא, מו"ה צבי הירש מסימיאטיץ, מו"ה שלמה מק"ק מאהליב.

לאחר מכן הזכירו את הרב בנימין משקלאב, וכתבו שהרבה מאנשי עירו עשו כמוהו ורצו לקרב אל הקודש אך לא עלתה בידם, רק הני תרי אחי עלתה בידם, הם הרה"ג שמחה בונם ואחיו הרה"ג מנחם מענדיל, וכן הרה"ג ישראל משקלאב (בעמ"ח פאת השולחן) אשר יגע לסדר דברי רבינו וזכה לראות פני רבינו חצי שנה טרם שנתבקש בישיבה של מעלה.

את ר' הלל לא הזכירו כלל בין תלמידי הגר"א, ולטענת מפיצי קול התור היה מגדולי תלמידי הגר"א ובן ביתו ולמד אצלו 17 שנה וזכה לקבל ממנו סודות הגאולה, וא"כ מדוע לא הזכירוהו כלל ? הן ר' מנחם מענדיל זכה ללמוד מפי הגר"א פחות משנתיים והוזכר כאן ואילו מי שלמד 17 שנה לא הוזכר ?

ובספר עליות אליהו (אשר חיבר הרה"ג יהושע העשיל לוין, חתן נכדו של הגר"ח מוולאז'ין, עמ' יח הערה נה) כותב בשם הגאון הרד"ל וזה לשונו :

סיפר לי הרב מ' הילל משקלאב (בן הרב מ' בנימין תלמיד רבינו ז"ל) שנסע לאה"ק ונפטר שם, שפעם אחת היה בוילנא ובא ועמד לפני רבינו ז"ל בחדרו והוא היה הולך ושנה משנתו בדביקות נפלא, ולא הרגיש כלל בעמידתו שמה לפניו ואף שכמה פעמים בהיות רבינו ז"ל הולך ובא פגע ונגע בו עד שהוצרך לנטות מני דרך לצדדין עד אחרי זמן כמה (מסתמא כשגמר ענינו) הרגיש בו ובפתאום שאלו בשלומם ובשלום אביו תלמידו הרב מוהר"ב עכ"ל.

ומסיפור זה נראה בבירור שר' הלל לא היה תלמיד הגר"א וכ"ש לא תלמיד מובהק, ורק ראה את הגר"א כמה פעמים, אך פשוט שלא היה מגדולי תלמידיו ולא קיבל ממנו שום "סתרי גאולה" וענייני אתחלתא דגאולה, שאל"כ ודאי הרד"ל היה מציין כדבר פשוט שר' הלל הוא מגדולי תלמידי הגר"א, אך מסיפור זה רואים שהכל בדו"תא, וגם בשאר כל הספר מביא פרטים רבים על תלמידי הגאון ואילו את ר' הלל אינו מזכיר.

ה) דברי הגר"מ שטרנבוך והגר"א וינטרויב

הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בעצמו מצאצאי הגר"א) בדבריו על ספר 'קול התור' כתב דיש להסתפק טובא באמיתות הדברים וחושש שצאצאי ר' הלל שהיו דרשנים הוסיפו בו דברים מדעת עצמם, ועצם הדבר שגדולי תלמידי הגר"א לא שמעו מפיו מכל זה מאומה אומר דרשני, גם זה דתלמידו הגדול ונאמן ביתו הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל לא ידע ולא סיפר מזה מאומה מעורר חשד ויש דברים בענין הגאולה שמקובל מפיו להיפך. ולמה עודד רק את המיוחדים והצדיקים שבתלמידיו ולא עודד את כל בית ישראל לעלות, ואפילו רובא דרובא דתלמידיו ובני ביתו לא עלו והוה ליה להרעיש עולמות ולצעוק לכל בית ישראל לעלות, רק האמת היא שבדק ומצא מי ראוי ולהם בלבד ציוה לעלות ולתקן ולגרש את הס"מ מהארץ ובמיוחד מעיר הקודש.

עוד כתב על המו"ל שהיה ציוני נלהב ומטשטש ומערב וממהפך את כל כוונת הספר להראות כאילו היה הגר"א "לאומי" שדרש מכל אחד לעלות ארצה ולפעול למען מדינה עצמאית והענין החל בכיבוש ירושלים ומלחמת ששת הימים ואסור לסגת מהגבולות וכו' ובקול התור עצמו מפורש שלא כדבריו, ודבריו מופרכים מיניה וביה, עיי"ש מה שהאריך לסתור כל דבריהם (תשובות והנהגות ח"ד סי' שכח).

גם הגאון המקובל הגר"א וינטרויב זצ"ל התייחס לספר זה (והגאון הנ"ל היה בקי גדול בכתבי הגר"א זצ"ל וגדולי תלמידיו) ואלה דבריו הבהירים:

"החלטנו להעיר על מכשול לרבים בזמנים האחרונים והוא הדפסת ספר בשם "קול התור" ובפרט בהקדמות שנדפסו בתוכו ואודותיו, כי אחזו לנו שועלים קטנים מחבלים כרמים בפה דובר גדולות, ובלב מלא אהדה לשחוק הרשע והצלחותיו והרחיקו לכת בדמיוני כזב לתוך רקיעי שווא כאותם נביאי שקר שהניאו לב ישראל משמוע קול נביאי ה' ופיטמו אותם בהבלי שווא כי אכן יש להרע חן בעיני ה' ובם הוא חפץ.

ומלבד מה שלא הרגישו בזיופי הכתבים הללו עוד אחזו בם לראיה גמורה על דמיוני הבל ותלו שטותם באשלי רברבי תלמידי בית המדרש של הגר"א ז"ל, כל זה עלה להם מפני דמיונם המוליכם שובב בדרך לב רצונם, והאהדה לרע והמצאו לחן בעיניהם, הגיע לטינה בליבם אשר הכשירתם מעתה לראות את לבושי הקדרות של שעה זו כגיוני מלכות שעליהן רוכב אורו של משיח" (התקופה בסערת אליהו, ביאור רחב ועמוק בתקופת עקבתא דמשיחא לאור דברי הגר"א ז"ל, עמ' ל"א).

בענין הקונטרס "והאמת נעדרת" אשר יצא ללגלג ולסתור את הספר 'התקופה בסערת אליהו', הנה ניכר לכל שהוא ציוני מתחזה, אשר היה קשה בעיניו לראות כיצד מגלים את כזבי ספר קול-התור, משום שחונכו מגיל ינקות על ברכי האמונה התמימה שהוא וחבריו חניכי בני-עקיבא הם ממשיכי הגר"א.

וכבר התבאר בדברינו מעבר לכל ספק זיופו של הספר קול-התור. ולא נאריך לסתור את דבריו למרות שלא קשה הדבר, וכן במה שחושב שדברי הנביאים על קיבוץ גלויות התחילו להתקיים ואנו באתחלתא דגאולה והגאולה קמעא קמעא וכדו' וכל דבריו נסתרים מהאמור בחיבור זה.

לדוגמא בפרק ג' כתב שלא נמצא בכתבי הגר"א על תקופת עקבתא דמשיחא שהיא שעה שמשחקת לרשע, ולא ידע כי הדברים מפורשים בת"ז (ק"מ א') ערב רב דמעורבין בישראל רשעים גמורים ועלייהו איתמר אם ראית רשע שהשעה משחקת לו וכו', ובגר"א (תז"ח כז ג') שהם ראשי העם בגלות וזה בשעה שהתחילו לשוב לארץ ומרומז בו"שם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה כידוע (ועי' ת"ז נז ב'), וכל שלטון הערב-רב הוא אחר גמר שלטון האומות כמבואר בתיקונים (קמ"ד א') כי הנה הסתו עבר שולטנו דשאר ממנן דאומין הגשם חלף הלך לו שלטנותא דערב רב וזה יהיה קודם שישראל יעשו תשובה ויקויים שובי השולמית.

ט) תורת הגאולה של הגר"א

כעת נביא עוד דברים שכתב הגר"א, וזוהי **תורת הגאולה האמיתית של הגר"א**, המבוססת על דברים שנכתבו על ידו או ע"י גדולי תלמידיו, ולא על דברי חלומות והמצאות בדויות אשר אין להם שורש ולא שום זכר בכל דבריו הקדושים או בדברי תלמידיו:

הגאולה אינה בידי אדם כלל רק בידי שמים, והישועה הוא ללא שום השתדלות (אבני אליהו ברכת אבות ותקע בשופר), שגאולתן הראשונים ע"י בני-אדם שהוא נגד ז"ת ולכן אמר שהעמדתו אבל לעתיד-לבא ע"י השם ולכן תהיה גאולה שלימה (ביאורי הגר"א מגילה יא א'). אנו מוזהרין לא לדחוק את הקץ והמשיח יבוא רק בזכות לימוד התורה (ביאורו לתיקוני זוהר כ"ו), הגאולה תהיה רק ע"י לימוד תורה (אבן שלמה יא ג') בעבור שאנו מתרפים מדברי תורה לכן משיח לא בא (סבי דבי אתונא) **ואם היו כל ישראל עוסקים בתורה ומצוות** אז היה משיח ג"כ בגמר עיבורו, אבל בשביל שאינם עוסקים רק הקטנים לכן לא כלו חדשיו ג"כ למשיח ומפלת שליא (שם מילחא כי סריא).

קודם הגאולה יהיו מוכרחין לעשות תשובה (שיה"ש ב,ז) כי הגאולה האחרונה תהיה דוקא ע"י תשובה (יהל אור משפטים קט"ו). קודם שיכנסו לארץ ילכו למדבר ושם יבררו וימותו כל רשעי ישראל בג' ימי אפילה (ביאורו לסבי דבי אתונא). כי אין המשיח בא עד שיכלו גסי הרוח מישראל, הם הערב רב הדבוקים בישראל וישראל לומדים ממעשיהם (אבן שלמה יא ו') והם גרועים מן הגוים כי הם מבטלין את ישראל מן המצוות, הם הרשעים שבישראל המחטיאים אותם (אמרי נועם ברכות י"ז) הם ראשי העם בגלות והם גורמים כל ביטול תורה ואריכת הגלות, וגרועים מעכו"ם כי ישראל נמשכין אחריהם ממה שרואין שהשעה משחקת להם, וזהו סיבת אריכות הגלות (אבן שלמה פי"א הע' ה').

עיקר הגאולה תהיה ע"י משה רבנו שהוא יתגלה ויגאל כמו במצרים (ת"ז נז ג', רע"מ כג א') והוא יקבץ גלויות (אבן שלמה יא א'). בית-המקדש השלישי ירד בנוי מהשמיים, ע"י ביאור הגר"א לשיה"ש (ד,ו) אמרי נועם (ברכות כ"ט), אדרת אליהו דברים (יא א), ותחילה יהיה גאולה לירושלים ואחר זה גאולה לישראל (הגדש"פ ד"ה השתא הכא) דהיינו קודם בנין ביהמ"ק ואחר זה קיבוץ גלויות ודלא כמו שהמציא בספר המזוייף קול התור. בקיבוץ גלויות בגאולה העתידה יהיה כמו קריעת ים סוף (שיה"ש ו,י), ויעשה הקב"ה ניסים גלויים ואח"כ ניסים גדולים ונסתרים (אמרי נועם ברכות נח ב'), לפי שבי' הנפלאות שיהיו בעת הקץ לא יהיה הפסק רק ביניהם כמ"ש וחש עתידות למו וכו' וביאורו כי העתידות לבא עלינו בזמן הקץ הניסים והנפלאות יהיו בזמן מעט ולא יתמהמה (ביאור על תפילת חנה), ויעשה הקב"ה ניסים חדשים שלא ראו מימיהם ניסים כאלה, עד שגם בעינינו יפלא שאפילו להקב"ה יהיה חידוש בניסים אלה כי לא עשה ניסים כאלה לשום אדם בעולם (פירושו לשיה"ש ח,י), וע"י בפירושו לאיוב (ט,י וכה,ב), ובספר אמונה והשגחה באריכות.

י) ראיות נוספות לזיופו של הספר

מפיצי הספר 'קול-התור' ובני משפחת ריבלין טוענים בתוקף שמחברו הוא ר' הלל ריבלין, בנו של ר' בנימין, אשר היה שאר בשרו ותלמידו של הגר"א. לטענתם נרשמו בספר דברים ששמע ר' הלל ואולי גם אביו ר' בנימין מהגר"א, ופירוט של רעיונות הגר"א על דרכי הפעולה שיביאו לגאולת ישראל. הספר היה קיים במשך עשרות שנים בכתב יד ונשמר בידי ר' שלמה זלמן ריבלין בנו של ר' הלל ז"ל.

ר' הלל היה לטענתם תלמיד מובהק של הגר"א גם הוא וממנהיגי עליית תלמידי הגר"א בשנת תקס"ט והקהילה הירושלמית (כך גם נכתב בקול-התור פרק ה'). הם משוכנעים שהספר אכן יצא מר' הלל ריבלין אבי המשפחה בארץ ישראל.

אולם לדעת חוקרי עליית תלמידי הגר"א ותולדות הישוב היהודי בירושלים, מוסכם שספר 'קול התור' לא נכתב ע"י ר' הלל, אלא הוא אוסף מסורות של משפחות אחדות מצאצאי העולים הראשונים מליטא, אשר הושפעו מהלאומיות החילונית במושגים כמו רכישת אדמות חקלאות שמירה והגנה, ומושגים אלו עברו "גיור" הותאמו והולבשו על העולים תלמידי הגר"א וצאצאיהם.

על החוקרים בנושא מוסכם ש"קול התור" הוא כנראה פרי יצירתם של אנשי משפחת ריבלין, אחת המשפחות הותיקות בירושלים. עיקרי הספר מבוססים על מסורות ורעיונות שעברו מדור לדור במשפחת ריבלין אשר איננו יודעים ממי התחילה, והם בנויים בחלקם על רעיונות הגר"א, העורך לא ידע מה מקור הדברים וייחס אותם לר' הלל משקלוב וכן הוסיף כל מיני תוספות משלו בהן התייחס לאירועי הזמן. זה ניכר מסגנון הספר ולשונו אשר משתמש במילים מודרניות מאוחרות. העורך לא הבין את כל רעיונות הספר ונעזר במקובלים ידועים שונים כדי שיעזרו לו בפירושם.

אחדים מהחוקרים מייחסים את רעיונות הספר 'קול התור' לרבי משה מגיד בנו של רבי הלל, אשר היה מנהיג הכולל בירושלים וכיהן כ"דורש ציון" שנים רבות. אולם גם דעה זו אינה מבוססת, כי ייתכן שבדרשותיו של רבי משה מגיד (אשר נדפסו בשנת תש"כ) הוכנסו שינויים מאוחרים ו"עדכונים" רבים כדי להתאים אותם לתורת הגאולה שבספר 'קול התור' אשר הומצאה מאוחר יותר ע"י צאצאיו. ספר הדרשות של רבי משה מגיד יצא לאור ע"י העורך של 'קול התור' ולכן אינו מקור אובייקטיבי ולא ניתן להביא ממנו ראיה, גם לגבי אמינות הדרשות של רבי משה מגיד (וכן של ר' בנימין ור' הלל) יש שאלות רבות, כתבי היד המקוריים של הדרשות לא התגלו, ואולי מעולם לא נאמרו על ידו והם כולם הומצאו מאוחר יותר.

בדיקת לשון הספר מגלה שמצויות בו מילים מלשון העברית החדשה וביטויים לשוניים שהתחדשו רק בתקופות מאוחרות, והלשון אינה מתאימה כלל ללשון המדוברת לפני מאתיים ועשרים שנה, ומזה מוכח שהספר התחבר הרבה אחרי תקופת הגאון ותלמידיו.

לפי אחת ההשערות הספר חובר ע"י רב ידוע אשר היה בקי בחיבורי הגר"א ובקבלה והיה דורש הרבה בענייני האתחלתא דגאולה וקיבוץ גלויות ומצוות ישוב הארץ לקירוב הגאולה. חי בתקופה שלפני הקמת המדינה והיה גם ציוני נלהב וממייסדי המזרחי בא"י, רכש אדמות ופעל נמרצות להרחבת הישוב בירושלים ובא"י ולמען השפה העיברית. לאחר שנסיונותיו בהקמת יישובים חקלאים לא הצליחו הוא החל לעסוק הרבה בספרי הקבלה ע"פ שיטת הגר"א.

הוא הושפע והתלהב הרבה מהגיטריות והפזמונים אשר כתב קרוב משפחתו, ר' יוסף ריבלין, ולקח מהם רעיונות ל"תורת הגאולה" של הגר"א אשר המציא ולספר 'קול התור' שכתב, וייחס אותו לר' הלל אבי המשפחה כדי לתת סמכות רבה לספר. הוא גם יצר את שאר כל הדרשות המיוחסות לאבות המשפחה כדי לחזק את אמינות הספר 'קול התור' שכתב, על ידי זה שהראה שכבר אבות המשפחה הכירו את הספר, ורעיונותיו נמצאים בדרשותיהם. הוא זה שיצר והמציא את הגירסה השלמה של "תורת הגאולה" של הגר"א. הרעיון המרכזי בשיטתו הוא שיש לתקן את חטא המרגלים וזאת ע"י התיישבות וחקלאות בא"י והעמדת אנשי אמנה אשר יחישו את הגאולה באמצעות הקץ המגולה אשר מובנו שתתן א"י פריה בעין יפה.

בקול התור (פרק ה') כתב שבאו ר' הלל ואנשיו לא"י בשנת תקס"ט ואז התחילה האתחלתא המעשית הראשונה של איילת השחר.

אבל טענה זו התבררה כלא נכונה. דבר זה הוכחש בידי החוקרים שבדקו את העניין, התברר שר' הלל הגיע לארץ-ישראל רק 23 שנים מאוחר יותר, בשנת תקצ"ב, ועלה בעל כרחו ולא מתוך סיבות דתיות, וגם לא היה מראשי העולים ומנהיג הקהילה, ותקופת ההנהגה של המשפחה בקהילה היתה רק שנים מאוחר יותר. גם אין זה ברור בכלל אם ר' הלל אכן היה תלמיד של הגר"א כמו אביו ("שתי מסורות על ראשית עליית תלמידי הגר"א", שלם ו' תשנ"ב).

יחס הגר"א לא"י לא היה שונה משאר גדולי ישראל באותה תקופה, עליית תלמידי הגר"א היתה רק במטרה של לימוד תורה באה"ק ע"פ שיטת הגר"א ולקיים מצוות ישוב הארץ והמצוות התלויות בה, דבר זה מוכח מהאיגרת שכתבו בשנת תק"ע:

"המה המתאספים להרים קרנה של תורה, ליהודים הייתה אורה, בבואם לעבדה ולשמרה, לעבדה בעבודת גבוה ולשמר במשמרת התורה, לחבר ד' אמות של הלכה ברורה בארבע אמות של ארץ הקדושה וטהורה".
הגר"א אמנם כתב בענין הגאולה העתידה ובעיקר בביאורו לזוה"ק, אך אין בדבריו הללו רמז ל"תורת גאולה", קשה להצביע על קשר בין מה שכתב על הגאולה העתידה לבין מעשים שעשה הוא או תלמידיו בשמו ביישוב הארץ.

הספרים המייחסים את קול-התור לר' הלל הם ספרים בשם "חזון ציון: משקלוב לירושלים", "מוסד היסוד", "מדרש שלמה" ו"המגיד דורש ציון". כולם פרי יצירתו של אחד מבני משפחת ריבלין אשר היה חזן ודרשן ידוע בירושלים. הוא גם היה אחראי לפרסומו של הספר "קול התור" אשר אמור להיות הסיכום המפורט של תורת הגאולה של הגר"א כפי שנמסרה לתלמידו ר' הלל ריבלין שכתב אותו מפיו והועבר דור אחרי דור במשפחת ריבלין.
אביו היה אחד ממנהיגי הקהילה החרדית ומי שיוזם את הקמת השכונות שמחוץ לחומות ירושלים. בנו, אשר מוזכר כעורך "חזון ציון", היה פעיל בארגון האצ"ל.

בני משפחת ריבלין טענו שהם ממשיכי הנבחרים והאמיתיים של הגר"א בגלל יחוסם, היות והם צאצאי אחיו של אחד מאבותיו של הגר"א, לטענתם הגר"א מסר להם את הנהגת העם והשליחות המשיחית של הבאת הגאולה מאחר שאין כמותם מבינים ומומחים בתורת הגר"א ובתוכנית שלו להבאת הגאולה.

הספרים הללו אשר נכתבו בהשראת אותם מסורות, טוענים כי היתה תנועת עליה מאורגנת אשר נוצרה בעיר שקלוב, מעין קונגרס שנערך כתשעים שנה לפני זה הציוני בעיר בזל, יחידות צבא והגנה שיצאו לפעולות גבורה נגד האויבים, רכישת קרקעות, כל אלה מושגים ותפיסות מן הישוב החדש של הציונות החילונית אשר הועתקו אל תולדות היישוב הישן.

החוקרים טוענים שהיה כאן ניסיון ליצירת סיפור הסטורי ונסיון להפוך את הגר"א למבשר תנועה חדשה שנולדה דורות אחדים אחר זמנו, יצירת סיפור היסטורי דמיוני שקשה למצוא לו ראיות של ממש. גם המציאו מעשים שלא היו ולא נבראו, כגון מפגש בין מנהיגי תנועת העליה בראשות ר' משה מגיד ובין מונטיפיורי, אשר כביכול הציג לפניו את "תוכנית בנין ציון" והגאולה.

החוקרים מתייחסים בחשדנות לספרים אלו וטוענים שיש בהם מסורות מפוקפקות שהומצאו בידי בני משפחת ריבלין ומקורביהם. גם ספר קול-התור הוא בעייתי מאוד ולא נחקר עד היום חקירה ביקורתית אמיתית. חסרונו של כתב היד מעורר שאלות קשות על אמינות הספר.

מלבד זאת קיימים ראיות נוספות המוכיחות בעליל שהספר 'קול התור' אינו נאמן כלל:

א. במשך מאה השנים שבהם אמור היה הספר להתקיים לפני ש"התגלה" - לא היה הספר ידוע בין תלמידי הגר"א והרבים שעסקו בתורתו ובביאוריו. שלא לדבר על כך שאין שום עדות בכתב המלמדת על מציאותו של "קול התור" בכתב ידו של ר' הלל ריבלין עצמו. ואיש ממקורביו או תלמידיו או הרבנים והמומחים לתורת הגר"א לא הזכיר משהו כמו "קול התור". אמנם בדיעבד יש סיפורים של אישים שונים מירושלים שסיפרו על חשיבותו של הספר בחיי משפחתם בדורות קודמים אולם סיפורים אלו מתחילים להיות מדווחים רק לאחר שהספר "התגלה" ולא לפני כן...

כל האיזכורים על 'קול התור' שמזכירים את קיומו לפני שנת תש"ז, כולם מופיעים רק בספרים אשר נכתבו ונדפסו ע"י המו"ל של קול התור ולכן אמינותם מפוקפקת.

ב. כתב היד המקורי של הספר "נעלם" וכיום קיימת רק הגירסה המודפסת שלו. עובדה זו מוסיפה לבעייתיות של הספר, שכן אי אפשר לברר בוודאות אם הספר אכן נכתב ע"י ר' הלל ריבלין משקלוב ועד כמה דברי הספר אכן מבוססים על הגר"א עצמו. חסרונו של כתב היד מחזק את החשדות נגד הספר, וייתכן שכתב היד היה כתוב כולו ע"י אחד מצאצאיו. בעיה נוספת היא שהספר מעולם לא נדפס בשלמותו ולא ניתן לדעת כל מה שהיה כלול בו. גם בידי המו"ל לא היה כתב היד המקורי של ר' הלל, אם בכלל היה כזה, אלא כתב-יד שקיבל מאת דודו יחד עם הערות ותוספות שרשם, גם כתב יד זה נעלם במשך הזמן.

ג. ספר 'קול התור' עוסק גם במדעים כלליים וקובע ע"פ הגר"א שלימוד שבע החכמות יכול להביא לקידוש ה' וקירוב הגאולה. בספר "מדרש שלמה" מתואר בית מדרש ללימוד שבע החכמות בשם "בית באר שבע" שקירותיו היו מקושטים בציורים נפלאים משולבים בפסוקים כמו "עתידה ירושלים להיות פנס לכל העולם", שהוקם בידי תלמידי הגר"א בירושלים ובו לימדו מנהיגים של העדה כמו רבי הלל משקלוב ורבי מנחם מנדל משקלוב, ר' ישעיהו ברדקי את לימודי חול ומדעים שונים. בית זה התקיים במשך 75 שנים משנת תקע"ג עד תרמ"ח.

אך לא נמצאו כל הוכחות לקיומו של מוסד כזה מחוץ לדפי הספר "מדרש שלמה" וכל העניין הוא מפוקפק למדי ואולי אינו אלא דמיונות.

ונראה ברור שמוסד זה לא היה קיים כלל, והראיה לזה שבשנת תרט"ז הגיע לירושלים משכיל אחד אשר רצה להקים בית-ספר בו ילמדו גם חכמות אור"ע, ולמרות שקיבל את הסכמתו של ה'חכם באשי' והוסכם שהכל יהיה בפיקוח עדת הספרדים וכן התפילה תהיה כפי הנהוג בקהילות הקודש בלי שום שינוי, אולם ראשי עדת האשכנזים יצאו במחאה וזעקה נגד תכנית זו, ופירסמו כרוז עליו חתמו גדולי הרבנים הגאונים, וגזרו בגזירה חמורה ואיסור גמור שלא ללמוד בבית"ס זה, כי יעשו את לימודי הגוים עיקר ותוה"ק טפל ח"ו וכבר נודע אשר הדבר הרע הזה גורם להשכיח תורתנו הקדושה ופורקת יראת ה' מעל ילדי ישראל וכו', ובין החותמים היו ר' ישעיה בארדקי (חתן פאת השולחן תלמיד הגר"א), ר' יוסף זונדל מסאלאנט, והר"נ משאדיק זכר צדיקים לברכה (הובא בספר הקול קול יעקב, וראה מרא דארעא דישראל ח"ב עמ' צד).

ד. מיד אחר פטירתו של רבי הלל בשנת תקצ"ח, בפקודת השלטונות נשרפו כל הספרים והכתבים שהיו בביתו משום שנפטר ממגפת החולירע (כך עשו בבתייהם של כל נפגעי המגיפה ובכך רצו לעצור את התפשטות המגיפה), הכתבים כללו ניירות בענייני הכולל וראשית הישוב וחיידושי תורה (סיני כרך סג עמ' רפג). אם כל הספרים והכתבים נשרפו איך ניצלו דווקא כתבי היד של 'קול התור' ? גם אם נאמר שניצלו משום שהועתקו בכמה עותקים, אם כן מדוע לא היו ידועים אצל יתר תלמידיו הגר"א וצאצאיהם ?

ה. רבי יוסף (יושעה) ריבלין, נינו של ר' הלל ריבלין, היה מנהיג הקהילה הפרושית בירושלים והאיש שבנה את שכונת ירושלים שמחוץ לחומות ובכך יסד את ירושלים החדשה. הוא נודע במומחיותו בקבלה וגימטריות והיה מוצא רמזים קדושים וגימטריות בענייני הגאולה בכל פסוק בו היה מחפש. היתה לו כנראה אמונה שהוא משיח בן יוסף ובבניית שכונות ירושלים הוא מגשים את תורת הגאולה של הגר"א. הוא כתב מאמרים ופזמונים רבים מלאי חזון וגימטריות ורמזי קבלה בענייני בנין ירושלים אשר קרובים מאוד לרעיונות של 'קול התור'.

למרות זאת הוא מעולם לא הזכיר את ספר 'קול התור' אשר נכתב כביכול בידי אבי משפחתו, ר' הלל, ונראה שלא ידע על קיומו. ויתר על כן, מהפזמונים שכתב מתברר שאינו יודע כלל שרעיונות שכתב נמצאים גם בספר אחר בשם 'קול התור'. במאמריו הרבים הוא גם אינו מדבר על מסורת משפחת ריבלין ועל ר' הלל אשר היה כביכול מנהיג עליית תלמידי הגר"א, כנראה לא ידע על "מסורת" כזו.

ו. בספר 'קריה נאמנה' (עמ' 278) מובא מכתבו של ר' מרדכי נאטאנזאהן, אשר היה עם ר' בנימין ריבעלעס יחד שבעה חודשים (והיה מספר מרביו הגר"א) בבית חותנו הגאון ר' יהושע צייטלין משקלאב, ושם כותב שבשנת תקע"ב גרשו צבאות ארצו את הצרפתים, ור' בנימין באהבתו את מלכו ומולדתו עשה משתה על התשועה הזאת, ואז הודיעם כי בדעתו ללכת לא"י ונפרד מכולם, אך חפץ ה' לא הצליח בידו וכו'.

אולם בספר 'חזון ציון' נטען כי רבי בנימין ובנו ר' הלל הקימו ואירגנו תנועה גדולה ונלהבת של עליה לארץ שיבת ציון וקירוב הגאולה, ערכו מסעות תעמולה כינוסים ואסיפות, ר' בנימין אף דרש על מצווה זו בראש-השנה בביהכנ"ס הגדול, ובספר 'דורש לציון' מובאים דרשותיו על ישוב הארץ ואתחלתא דגאולה. בספר 'קול התור' (פרק ה') נכתב שהגר"א דיבר על כך כמעט בכל יום בדברים חוצבי להבות אש, והאיץ בתלמידיו לעלות לא"י ולעסוק בקיבוץ גלויות.

אך מהמכתב המובא בספר 'קריה נאמנה' מוכח שדבר זה לא היה ולא נברא, ר' בנימין אהב את ארצו ומולדתו (רוסיה) ולא הקים שום תנועה לשיבת ציון אלא רק רצה הוא לבדו לעלות לא"י, ולא ניסה להשפיע כלל על שאר אנשים שיעלו. כותב המכתב היה יחד עם ר' בנימין בשבעת החודשים האחרונים לחייו ואינו מזכיר ששמע מר' בנימין שום דבר על ענין אתחלתא דגאולה ושיבת ציון, ואיה כל דרשותיו הנלהבות של ר' בנימין על חובת העליה לא"י ?

ז. עוד נטען בספר 'חזון ציון' שבשנת תקס"ו אירגנו ר' בנימין ובנו ר' הלל אסיפה גדולה למען שיבת ציון, בה השתתפו גדולי ישראל רבנים וראשי קהלות ועסקנים רבים במשך כמה ימים.

אולם מדוע אסיפה זו אינה מוזכרת בשום ספר מלבד בספרים הללו ? אולי אינה אלא המצאה שלא היתה? ח. חתנו של ר' משה מגיד (בנו של ר' הלל ריבלין) הוא הצדיק המפורסם ר' נחום משאדיק זצ"ל, אביו של הגה"צ רבי דוד בהר"ן זצ"ל. ר' דוד היה חתנו של ר' עקיבא יוסף שלעזינגר זצ"ל בעל "לב העברי" תלמיד הכתב-סופר.

כיצד זה שבידם וכן אצל משפחות בהר"ן וויספיש שהיו קרובים לר' משה מגיד לא נשתייר אפילו דרשה אחת מדרשותיו של ר' משה מגיד ושום דרשה מעין מה שכתוב בקול-התור ? וכיצד זה שכל דרשותיו נשתמרו אך ורק בידי משפחת ריבלין, ומלבדם לא שמע איש על הדרשות הללו ? הן דרשותיו היו מפורסמות כביכול ונדפסו בספר "המגיד דורש ציון".